

Nr 128.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1929 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning m. m. jämte i ärendet väckta motioner.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 7 mars 1929 dagtecknad proposition (nr 175), har Kungl. Maj:t framställt förslag angående omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning m. m.

Departementschefen har i det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden samma dag inledningsvis anfört följande:

»Vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 4 januari 1929 av frågan om reglerandet av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel för budgetåret 1929/1930 yttrade jag, att det vore min avsikt att framdeles föreslå avlåtande till årets riksdag av proposition angående omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning, samt att i samband därmed även vissa andra organisationsfrågor syntes böra upptagas till behandling. Jag anhåller nu att få underställa berörda spörsmål Kungl. Maj:ts prövning ävensom framlägga förslag rörande medelsbehovet å vissa anslag under fjärde huvudtiteln, vilka, i avvaktan på proposition i nyssnämnda ämne, allenast beräknats å riksstatsförslaget för nästkommande budgetår.»

I förevarande ämne hava väckts följande till utskottet remitterade motioner, nämligen

Motioner.

inom första kammaren:

nr 267 av herr *E. Testrup*, vilken hemställt, att riksdagen ville för sin del besluta, att en kommandoexpedition för flygvapnet skall upprättas i överensstämmelse med vad i motionen angivits;

nr 268 av *samme motionär*, vilken hemställt, att riksdagen, därest Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 175 vinner riksdagens bifall, ville i skrivelse till Kungl. Maj:t betona betydelsen av att chefen för hären respektive chefen för marinen får befogenhet att rörande arbeten å krigsförberedelse och krigsberedskap lämna direktiv till arméförvaltningen respektive marinförvaltningen, oavsett om arbetena i fråga äro att hänföra till budgetberedelse eller icke, samt att arméförvaltningen respektive marinförvaltningen skall vara skyldig att efterkomma sådana direktiv, såvida de icke kunna

följas på grund av bristande medelstillgång eller såsom stridande mot av Kungl. Maj:t utfärdade förordningar eller föreskrifter;

nr 269 av herr *C. G. Hammarskjöld*, vilken hemställt,

dels att riksdagen måtte besluta, att chefen för hären skall tillsättas med fullmakt och erhålla en lön av 21,000 kronor; att benämningen generalstaben skall ersätta den i propositionen föreslagna benämningen härens stab; att kaptensbeställningarna vid generalstabskåren skola bibehållas vid nuvarande antal av 34; att benämningen generaladjutant skall ersätta benämningen generalkvartermästare; att arvodet till samtliga aktuarier i generalstaben skall utgöra 3,600 kronor per år; att de nuvarande brigadchefsbeställningarna vid arméfördelning icke skola disponeras för andra befattningar; att beställningarna militärbefälhavare i övre Norrland och kommandant i Bodens fästning skola bibehållas; att Gotlands infanterikår skall organiseras såsom normalregemente å fastlandet, dock att till den för sådant regemente fastställda personalen skola tillkomma 1 major och 1 subalternofficer; samt att staten för Gotlands infanterikår skall för budgetåret 1929/1930 ökas med 1 major, 1 löjtnant och 2 fänrikar;

dels ock att i motiveringen beträffande försvarets högsta ledning samt försvarsgrenshefernas befogenhet och kommandomålen hänsyn måtte tagas till vad därutinnan anförts i motionen;

nr 270 av herrar *A. Lindgren* och *H. Åkerberg*, vilka hemställt, att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts förevarande proposition, i vad avser anställande i flygstyrelsen av en arvodesläkare såsom föredragande i hälso- och sjukvårdsärenden, måtte besluta, att å flygvapnets stat för officerare och underofficerare m. fl. skall uppföras en beställning såsom regementsläkare i flygstyrelsen med lön i lönegraden C 11 enligt vederbörligt avlöningsreglemente;

nr 271 av herr *C. A. Reuterskiöld*, vilken hemställt, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts förevarande proposition;

nr 272 av herr *V. Rydén*, vilken hemställt, att riksdagen måtte besluta, att den utav de tre revisionskommisariatjänsterna i arméförvaltningen, som för närvarande tillhör 24. lönegraden, skall, i likhet med de övriga revisionskommisariatjänsterna inom ämbetsverket, hänföras till 26. lönegraden; samt

nr 273 av herr *M. Fehr*, vilken hemställt, att riksdagen måtte uttala sig för att den enligt propositionen nr 175 till vapendepartementet hänförda ingenjörbyrån måtte bibehållas inom fortifikationsdepartementet;

inom *andra kammaren*:

nr 57 av herr *A. Törnkvist*, vilken hemställt, att riksdagen måtte besluta tillerkänna extra konstaplarna vid flottans poliskår i Karlskrona *A. Larsson* och *C. A. Carlsson* rätt att från 1 december 1928 återinträda i den ordinarie löneställning, som de innehade intill den 1 december 1926, samt medgiva, att nämnda konstaplar måtte vid rekryteringen av den ordinarie poliskåren vid flottan likställas med de 20 övertaliga polismän, som stå upptagna i 1925 års försvarsbeslut;

nr 236 av herr *H. Laurin*, vilken hemställt, att riksdagen ville besluta, att infanteriförläggningen å Vaxholm skall organiseras såsom självständig kår av samma storlek som Gotlands infanterikår;

nr 408 av herrar *O. Järte* och *I. Anderson* i Linköping, vilka gjort enahanda hemställan som i motionen nr 267 i första kammaren;

nr 410 av herr *O. Järte m. fl.*, vilka gjort enahanda hemställan som i motion nr 270 i första kammaren;

nr 411 av herr *B. Holmgren*, vilken gjort framställning i syfte att arvodet till beställningshavare, som, utan att åtnjuta flaggmans lön, förordnas att uppehålla stationsbefälhavareämbetet i Stockholm, måtte bestämmas till ett belopp av 2,340 kronor för år;

nr 412 av herr *E. Lithander*, vilken gjort enahanda hemställan som i motionen nr 273 i första kammaren;

nr 413 av *samme motionär*, vilken hemställt, att riksdagen ville besluta sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag rörande omorganisation av arméförvaltningen och staten för detta ämbetsverk, att det nuvarande antalet ordinarie och extra ordinarie befattningshavare i olika grader å ämbetsverkets fortifikationsdepartementets civilbyrå bibehålles;

nr 414 av herr *A. Lindgren m. fl.*, vilka gjort enahanda hemställan som i motionen nr 271 i första kammaren; samt

nr 415 av herr *G. Svedman m. fl.*, vilka, i likhet med vad i motionen nr 269 i första kammaren i denna del föreslagits, hemställt, att riksdagen måtte besluta, att Gotlands infanterikår skall organiseras såsom normalregemente å fastlandet, dock att till den för sådant regemente fastställda personalen skall tillkomma 1 major och 1 subalternofficer, samt att staten för Gotlands infanterikår skall för budgetåret 1929/1930 ökas med 1 major, 1 löjtnant och 2 fänrikar.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet kommer att i detta utlåtande följa den av Kungl. Maj:t i propositionen angivna ordningen för ärendets behandling.

I. Försvarets centrala ledning och förvaltning m. m.

Kungl. Maj:t har, under åberopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929, föreslagit riksdagen att

dels godkänna vid statsrådsprotokollet fogat förslag till kungörelse angående ändrad lydelse av 35 § i avlöningsreglementet den 20 maj 1927 (nr 170) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställninghavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i den tjänsteförteckning, som finnes fogad vid nämnda avlöningsreglemente, vidtaga sådana ändringar, vilka betingas av de beslut, riksdagen må komma att fatta rörande omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning,

dels ock medgiva, att övergången till den föreslagna organisationen av försvarets centrala ledning och förvaltning må i huvudsak ordnas på sätt i propositionen under »H. Övergången till den nya organisationen» angivits.

Kungl. Maj:ts
förslag.

Sedan departementschefen redogjort för den nuvarande organisationen av försvarets centrala ledning och förvaltning samt 1926 års berednings och 1928 års sakkunnigas utredningar rörande det ifrågavarande omorganisations-spörsmålet jämte myndigheternas i ämnet avgivna yttranden, har departementschefen övergått till att ange de *allmänna riktlinjerna för omorganisationen* (sid. 27—36 i statsrådsprotokollet).

Såsom av statsrådsprotokollet framgår, är grundtanken i det föreliggande omorganisationsförslaget att söka ernå en önskvärd koncentration inom varje särskild försvarsgren för sig genom att i erforderlig grad sammanknyta dess olika myndigheter under gemensam ledning. I fråga om handläggningen av kommandomålen har nämligen, särskilt vad armén beträffar, den nuvarande ordningen — enligt vilken dessa ärendens förberedande behandling ankommer på ett flertal militära myndigheter med ofta rätt skiljaktig uppfattning — visat sig innebära avsevärda olägenheter. Ett förhållande, i avseende å vilket ändring ansetts påkallad, är vidare, att ett betydande antal kommando-ärenden av relativt ringa vikt nu avgöres i högsta instans. Genom att beslutanderätten i dessa mindre betydande ärenden överflyttas från Kungl. Maj:t till vederbörlig försvarsgrens centrala ledning, skulle en lättnad ernås i chefens för försvarsdepartementet arbetsbörda. En dylik decentralisation har förutsatts i gällande lag om kommandomål (S. F. 1921: nr 15, § 4). Att denna möjlighet till minskning av göromålen i departementet icke nämnvärt utnyttjats, har tillskrivits det förhållandet, att, vad beträffar armén, respektive marinen, hittills saknats en central militär myndighet, lämplig att övertaga här ifrågavarande funktion. Omorganisationsförslaget strävar jämväl till att åvägbringa ökad sammanhållning med avseende å det betydelsefulla krigsförberedelsearbetet. Inom de båda större försvarsgrenarna är för närvarande såväl den organisatoriska som den strategiska planläggningen på detta område ålagd generalstaben, respektive marininstaben, men förberedelserna i förvaltningshänseende omhänderhavas av arméförvaltningen, respektive marinförvaltningen. Slutligen har behov gjort sig gällande att ernå ökad enhetlighet i fråga om de egentliga förvaltningsärendenas handläggning i näst högsta instans, liksom ock en viss modernisering av arbetsförhållandena synts vara påkallad, för att de centrala förvaltningsorganen skola på ett effektivare sätt, än vad nu är fallet, kunna tillvarata vederbörlig försvarsgrens militärtekniska och allmänt ekonomiska intressen.

Beträffande sättet för undanröjande av ovanberörda brister i försvarets ledning innebär Kungl. Maj:ts förslag i det väsentliga, att i spetsen för vardera av de två stora försvarsgrenarna ställas en chef — benämnd chefen för hären, respektive chefen för marinen — med ständig befälsrätt över till resp. försvarsgren hörande personal, truppförband, staber, inspektioner, fästningar, sjöstyrkor m. m. samt med uppgift tillika att utöva den direkta led-

ningen av krigsförberedelsearbetet. Denne chef skall därjämte vara tillförsäkrad erforderligt inflytande å vederbörligt förvaltningsorgans verksamhet genom befogenhet att meddela erforderliga direktiv i frågor, som äro av avgörande betydelse för hans egen ämbetsutövning. Uppstår meningsskiljaktighet mellan chefen för försvarsgrenen och vederbörande förvaltning med anledning av direktiv, som i viss fråga meddelats av den förstnämnde, förutsättes, att frågan hänskjutes till Kungl. Maj:ts prövning. De nuvarande general- och marinstaberna avses att bliva vederbörande försvarsgrenschefs organ för de militära ärendenas beredning. Kravet på större enhetlighet och sammanhållning inom arméns centrala förvaltningsmyndighet — arméförvaltningen — skall ernås genom att vissa befogenheter och åligganden tilldelas en av ämbetsverkets departementschefer, vilken av Kungl. Maj:t förordnas att med bibehållande av chefskapet för sitt departement fungera såsom ordförande i arméförvaltningens plenum. Någon motsvarande anordning med avseende å marinförvaltningen har däremot icke påkallats på den grund, att ett chefskap även för närvarande existerar därstädes.

Vad den tredje försvarsgrenen, flygvapnet, beträffar, har någon större organisationsförändring icke ansetts böra ifrågasättas, innan ytterligare erfarenhet vunnits angående lämpligheten av den här tillämpade organisationen.

Den centrala ledningen och förvaltningen inom de särskilda försvarsgrenarna skulle sålunda komma att utövas av följande myndigheter, nämligen

vid *armén*: chefen för hären och arméförvaltningen;

vid *marinen*: chefen för marinen och marinförvaltningen; samt

vid *flygvapnet*: chefen för flygvapnet och den under hans chefskap ställda flygstyrelsen.

Utskottet lämnar här nedan en redogörelse för de väsentligaste delarna av omorganisationsförslaget.

Försvarsdepartementet.

Med avseende å departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli har icke ifrågasatts någon ändring.

Den å lantförsvarets kommandoexpedition nu tjänstgörande personalen utgöres av, förutom chefen och souschefen, den sistnämnde regementsofficer vid generalstaben, 3 kaptener vid generalstaben, 2 från armén kommanderade officerare, 9 pensionerade officerare, 2 pensionerade underofficerare samt 1 expeditionsvakt. Enligt det föreliggande organisationsförslaget kommer personalen att minskas med 1 generalstabskapten och 3 pensionerade officerare, under det att 1 pensionerad underofficer tillkommer. De övertaliga arvodesbefattningarna för 2 pensionerade officerare skola överflyttas till generalstabskårens stat.

Den i sjöförsvarets kommandoexpedition tjänstgörande personalen från flottan — nämligen 3 kaptener eller löjtnanter, stam, och 1 pensionerad officer med arvode samt 2 underofficerare, stam, och 1 pensionerad under-

officer med arvode — begränsas till 1 kapten eller löjtnant, stam, samt 1 underofficer, stam. Beträffande den i denna expedition tjänstgörande personalen från kustartilleriet — 1 kapten och 1 underofficer — föreslås icke någon förändring. Intill dess lokalförhållandena medgiva överflyttning av expeditionens bokcentral till marininstaben, avses dess personal, 1 officer och 1 underofficer, båda pensionerade, att bibehållas i kommandoexpeditionen och arvoden för denna personal att upptagas på försvarsdepartementets stat.

Flygvapnets kommandomål handläggas för närvarande i sjöförsvarets kommandoexpedition. Departementschefen har icke ansett annan förändring i fråga om beredningen av dessa ärenden böra äga rum, än att — i syfte att erhålla tillgång på en officer med större erfarenhet från flygvapnets olika verksamhetsområden — en kaptensbeställning å flygvapnets stat utbytes mot en regementsofficersbeställning, vilkens innehavare, i stället för den nuvarande kaptenen från flygvapnet, skall ingå i sjöförsvarets kommandoexpedition.

Lantförsvaret.

Chefen för
hären.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag avses chefens för hären allmänna uppgift bliva, att övervaka tjänstens handhavande inom hären i dess helhet ävensom att, under ägnande av ständig uppmärksamhet åt det allmänna tillståndet inom hären, i den mån på honom ankommer vara Konungen ansvarig för härens tjänstbarhet, krigsduglighet och krigsberedskap samt för ordning och krigstukt inom densamma. Med hänsyn till sin ställning som befälhavare, närmast under Konungen, över krigsmakten till lands avses chefen för hären att i fred hava ständig befälsrätt över samtliga hären tillhörande staber, truppförband, formationer och anstalter, med undantag dock i fråga om lantförsvarets kommandoexpedition samt arméförvaltningen med densamma underställda fabriker och tyganstalter. Följande myndigheter skola sålunda i militärt hänseende vara direkt underställda chefen för hären, nämligen arméfördelningscheferna (likställda chefer), truppslagsinspektörerna och inspektören för militärläroverken.

Chefen för hären skall enligt förslaget äga att inspektera och i övrigt på lämpligt sätt utöva överinseendet över honom underställda myndigheter. Särskilt skall han övervaka, att arméfördelningschefer (likställda chefer) och truppslagsinspektörer m. fl. på ändamålsenligt sätt leda utbildningen och för detta ändamål äga rätt att meddela de särskilda föreskrifter, som kunna vara erforderliga utöver de av Kungl. Maj:t utfärdade. Härjämte skall det åligga chefen för hären att till Konungen avgiva befordringsförslag i avseende å högre beställningar.

Såsom inför Konungen ansvarig för härens krigsduglighet och krigsberedskap kommer chefen för hären att övertaga de åligganden, som i berörda avseenden för närvarande påvila chefen för generalstaben och som finnas närmare angivna i för denne gällande instruktion. Det kommer sålunda att åligga chefen för hären att — biträdd av härens stab — med oavlätlig uppmärksamhet följa militärväsendets utveckling och framsteg såväl inom som

utom landet samt att, när han finner vikten av gjorda rön eller vunna erfarenheter det kräva, hos Konungen göra framställning om försöks anställande eller förändringars vidtagande inom försvarskrafterna, främst i sådana frågor, som beröra hären i dess helhet eller två eller flera truppslag. Möjligheten att vid mobilisering uppställa strids- och operationsdugliga trupper är i avsevärd grad beroende av den utbildning, dessa trupper erhållit i fred. Genom att högsta överinseendet över truppförbandens utbildning och övningar i fred tillkommer chefen för hären, har betryggande säkerhet ansetts erhållas för, att sagde chef, som vid krigstillfälle avses att i regel bekläda den viktiga befattningen såsom generalstabschef i högkvarteret, i grund känner det instrument, varöver han i denna sin sistnämnda egenskap kommer att förfoga vid krig.

Chefen för hären skall tillförsäkras betryggande inflytande över arméförvaltningens verksamhet i frågor, som äro av avgörande betydelse för hans egen ämbetsutövning. Sålunda avses att, på sätt i det föregående antytts, giva honom befogenhet att till ledning för ämbetsverkets arbeten i avseende å krigsförberedelserna och krigsberedskapen meddela bindande direktiv. Vidare skall han medverka vid det förberedande budgetarbetet genom att granska och yttra sig över arméförvaltningens förslag rörande lantförsvarets medelsbehov.

Då valet av lämplig person för den betydelsefulla befattningen såsom chef för hären är av avgörande betydelse för organisationens rätta fungerande, har departementschefen, i likhet med beredningen, ansett, att vid utseendet av chef för hären hänsyn måste tagas uteslutande till skicklighet och lämplighet för befattningen men icke till tjänstegrad eller tjänsteålder. Liksom fallet är med vissa verkschefer- m. fl. högre befattningar inom den civila statsförvaltningen, avses befattningen såsom chef för hären att tillsättas genom förordnande på viss tid, förslagsvis högst 5 år i sänder. Befattningen skulle uppföras å generalitetets stat med ett särskilt arvode, som föreslagits till 19,000 kronor per år.

Den nuvarande generalstabens huvudstation skulle bliva chefens för hären organ för de militära ärendenas beredning. Detta organ skulle dessutom övertaga huvudstationens nuvarande uppgift att bidraga till vidmakthållande och utveckling av den krigsvetenskapliga bildningen inom armén. Då sålunda de chefen för generalstaben åliggande ämbetsgöromålen till det väsentliga komme att överflyttas på chefen för hären och generalstabens huvudstation skulle övergå till att bliva dennes organ för de militära ärendenas beredning, har departementschefen ansett goda skäl föreligga för att detta organ benämnes »härens stab». I sammanhang härmed har jämväl föreslagits, att benämningen »generalstaben» ersättes av benämningen »generalstabskåren».

Härens stab.

Departementschefen har, i likhet med chefen för generalstaben, funnit lämpligt att härens stab organiseras på två sektioner, I och II, vardera underställd en särskild chef. Dessa chefer hava benämnts förste respektive andre generalkvartermästare.

Förste generalkvartermästaren — chef för sektion I — är samtidigt avsedd såsom chef för generalstabskåren, över vilken han bör äga arméfördelningschefs befogenhet samt utöva regementschefs makt och myndighet. Inför chefen för hären skall han vara ansvarig för generalstabskårens utbildning och rekrytering. Vid krigstillfälle torde han i regel komma att inom högkvarteret beklåda befattningen såsom generalstabschefens närmaste man. Därest chefen för hären vid krigstillfälle erhåller annan uppgift än såsom generalstabschef i högkvarteret, anses förste generalkvartermästaren böra bestrida sistnämnda befattning.

Förste generalkvartermästaren avses att i regel vara generalsperson och beställningen att uppföras å generalitetets stat med lön i lönegraden O. 7. Andre generalkvartermästaren — chef för sektion II — föreslås att uppföras såsom överste med lön i lönegraden O. 6 å generalstabskårens stat.

För det strategiskt-taktiska studiearbetet och för beredning av de ärenden rörande arméns utbildning, vilka chefen för hären skall handlägga, har föreslagits inrättandet av en avdelning, benämnd truppavdelningen. Vidare har föreslagits upprättande av en avdelning — personalavdelningen — för handläggning av ärenden angående befordringar, kommenderingar m. m. Den nuvarande tekniska avdelningen har däremot ansetts böra indragas. De båda nytillkommande avdelningscheferna för truppavdelningen och personalavdelningen avses att vara regementsofficerare.

Beträffande generalstabsofficerarnas placering till tjänstgöring i befattningar utom härens stab samt vid densamma — med bortseende från de båda generalkvartermästarna — föreligger i propositionen följande beräkningsgrund:

	Regements- officerare	Kaptener
a) Utom härens stab.		
Kommandoexpeditionen	1	2
Infanteri-, kavalleri- och militärläroverksinspektionerna	2	1
Arméfördelningsstaber	4	4
Östra brigadens stab	1	—
Militärbefälets för övre Norrland stab	1	1
» på Gotland stab	—	1
Arméförvaltningen	—	1
Järnvägsstyrelsen	—	1
	<hr/>	<hr/>
	Summa 9	11
b) Härens stab.		
Chefsexpeditionen	—	1
Centralavdelningen	1	4
Organisationsavdelningen	1	3
Kommunikationsavdelningen	1	3
Truppavdelningen	1	2
Personalavdelningen	1	1
Utrikesavdelningen	1	1
Krigshistoriska avdelningen	1	1
Topografiska avdelningen	2	2
	<hr/>	<hr/>
	Summa 9	18
	<hr/>	<hr/>
Tillhopa	18	29

I förhållande till generalstabens nuvarande stat innebär Kungl. Maj:ts förslag till stat för generalstabskåren — den nytillkomna beställningen för en andre generalkvartermästare inberäknad — en minskning av 2 befattningshavare (från 50 till 48). Antalet regementsofficerare ökas från nuvarande 16 till 18, vartill kommer andre generalkvartermästaren, under det att antalet kaptener minskas från 34 till 29. Utav regementsofficerarna upptagas 2 såsom överstar — den nytillkomna beställningen är avsedd för andre generalkvartermästaren — 6 såsom överstelöjtnanter och 11 såsom majorer. Antalet majorer bibehålles sålunda vid det nuvarande, under det att antalet överstelöjtnanter ökas med 2.

Beträffande å generalstabens stat uppförda militärattachéer och civil personal har någon ändring icke ifrågasatts. Den pensionerade personalen ökas med de från lantförsvarets kommandoexpedition överflyttade 2 pensionerade officerarna, vilka placeras till tjänstgöring å trupp- och personalavdelningarna.

I likhet med vad nu är fallet vid generalstabens huvudstation, skola vid härens stab tjänstgöra dels aspiranter, dels från truppförbanden till erforderligt antal inkommanderad personal.

Den arméförvaltningen tillkommande uppgiften att under Kungl. Maj:t i tekniskt och ekonomiskt avseende utöva högsta uppsikten över och ledningen av försvarsverket till lands skall ämbetsverket fortfarande bibehålla. Chefen för hären skall dock beredas inflytande på vissa av arméförvaltningens verksamhetsområden genom befogenhet att i avseende på krigsberedskapsarbetet meddela ämbetsverket direktiv, varjämte han skall medverka vid budgetarbetet genom att yttra sig över arméförvaltningens årliga framställningar rörande lantförsvarets medelsbehov.

Arméförvaltningen.

Beträffande frågan om *ledningen av arbetet inom arméförvaltningen* har departementschefen biträtt ett utav nämnda ämbetsverk i detta hänseende framställt förslag, nämligen att Kungl. Maj:t skall förordna en av ämbetsverkets departementschefer att utöva ordförandeskapet i plenum. I huvudsaklig överensstämmelse med arméförvaltningens förslag har den såsom ordförande i arméförvaltningens plenum förordnade departementschefen — utöver den honom i sådan egenskap tillkommande uppgiften — ansetts böra erhålla i uppdrag *att* med avseende å de administrativa och materiella krigsförberedelserna leda samarbetet mellan de olika departementen och därvid övervaka, att uppgörandet av dithörande planer sker efter enhetliga grunder och med iakttagande av de utav chefen för hären lämnade direktiv; *att* leda arbetet för planläggandet av arméförvaltningens egen krigsorganisation vid mobilisering; *att*, innan ämbetsverket avlåter framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för kommande budgetår, föranstalta om att enhetliga grunder tillämpas beträffande anslagens beräkning samt i övrigt tillse, att vid utarbetandet av nämnda framställning, i vad den avser med varandra sammanhängande förvaltningsområden, erforderlig planmässighet iakttages; *att* för den på chefen för hären ankommande granskning av arméförvaltningens berörda framställning i första hand tillhandagå denne med av honom begärda

uppgifter och upplysningar; samt att ansvara för ordningen och säkerhetstjänsten inom arméförvaltningens ämbetshus. Till ordföranden har föreslagits att utgå ett särskilt arvode till belopp av 1,020 kronor för år, vilket uppförts å staten för arméförvaltningen.

Den föreslagna inre organisationen av arméförvaltningen har i stort sett uppbyggts med hänsyn till nödvändigheten — ur såväl krigsberedskaps- som rent ekonomisk synpunkt — att åstadkomma en förenkling och systematisering av materielanskaffningen vid armén. I samband härmed har eftersträfvats, att departementen i arméförvaltningen icke skola företräda några speciella truppslagsintressen. Det har sålunda föreslagits, att krigsmateriel, hänförlig till industri- och yrkesgrupperna metallindustri, pappers- och grafisk industri samt kemisk-teknisk industri, i huvudsak skall handhavas av ett departement, *vapendepartementet*, samt materiel, hänförlig till textil- och beklädnadsindustri ävensom livsmedelsindustri, och livsmedel av ett departement, *intendenturdepartementet*. Arméns byggnadsväsende skulle omhänderhavas av *fortifikationsdepartementet* samt läkemedel och förbandsmateriel m. m. av *sjukvårdsdepartementet*. För *civila departementet* hava avsetts i huvudsak oförändrade uppgifter. I stort sett kommer den för truppernas stridsverksamhet erforderliga materielen att handhavas av vapendepartementet och arméns övriga materiel (med undantag av byggnader och sjukvårdsmateriel) av intendenturdepartementet.

I propositionen har upptagits till behandling frågan om chefskapet för det föreslagna vapendepartementet. I likhet med beredningen har departementschefen ansett, att chefskapet för nämnda departement icke bör förenas med befattning såsom inspektör för artilleriet. I anledning härav har departementschefen förordat uppförandet av särskilda befattningar såsom inspektör för artilleriet och såsom chef för vapendepartementet. För en av nämnda befattningshavare skall disponeras den lön, som nu är avsedd för generalfälttygmästaren och inspektören för artilleriet, under det att för den andra beräknas en ny lön på sätt i det följande angives.

Det föreslagna *vapendepartementet* — motsvarande det nuvarande artilleridepartementet — skall bestå av fem byråer, benämnda centralbyrån, handvapenbyrån, artilleribyrån, ingenjörbyrån och civilbyrån. Härtill komma konstruktions- och kontrollavdelningarna samt ett tekniskt revisionskontor. För handvapenbyråns behov har å infanteriinspektionens stat uppförts dels en ny beställning för överstelöjtnant eller major, avsedd att vara chef för byrån, dels två nya beställningar för kompaniofficerare. Personalen å ingenjörbyrån tillhör fortifikationens stat.

I jämförelse med nuvarande organisation innebär den föreslagna organisationen — om den kommenderade personalen frånräknas — en personalökning av 1 regementsofficer, 2 kompaniofficerare, 2 pensionerade officerare och 2 kvinnliga biträden samt en personalminskning av 1 kansliskrivare.

Liksom nu är fallet beträffande den å artilleridepartementet tjänstgörande personalen, har föreslagits, att stabsarvoden å 600 kronor skola utgå till de båda nytillkomna kompaniofficerare, som, ingående i vapendepartementets personalbehov, upptagits å staten för infanteriinspektionen.

Den för chefen för handvapenbyrån avsedda regementsofficersbeställningen har i staten uppförts med lön såsom major eller överstelöjtnant, i syfte att samma person under en längre följd av år må kunna bibehållas vid befattningen i fråga. Av lika anledning har den för chefen för centralbyrån avsedda regementsofficersbeställningen å artilleristabens stat uppförts med samma löneförmåner.

Den civila manliga personalen å vapendepartementets civilbyrå har beräknats till 1 krigsråd (tillika chef för fortifikationsdepartementets civilbyrå), 1 sekreterare och kamrerare samt 1 amanuens. Förutom denna personal beräknas för departementet 1 pensionerad officer såsom registrator samt 2 kontorsbiträden och 2 e. o. kvinnliga biträden.

I fråga om *fortifikationsdepartementet* föreslås, att departementet, under chefen för fortifikationen, organiseras på två militära byråer, nämligen en befästningsbyrå och en kasernbyrå, vartill komma en maskin- och värmebyrå samt en civilbyrå. I jämförelse med nuvarande organisation innebär omorganisationen — därest den till vapendepartementet överflyttade personalen medräknas — en personalökning med 1 pensionerad officer (registrator) samt en personalminskning med 1 notarie, 1 bokhållare, 1 kansliskrivare och 1 e. o. kvinnligt biträde.

Intendenturdepartementet — motsvarande det nuvarande intendentsdepartementet — skall bestå av fyra byråer, nämligen centralbyrån, utrustningsbyrån, underhållsbyrån och civilbyrån. Befattningen såsom chef för den nyinrättade centralbyrån skall upprätthållas av chefen för intendenturstaben. Remonteringsnämnden avses att förbli under kavalleriinspektionen.

I jämförelse med nuvarande organisation innebär omorganisationen av detta departement en personalökning av 2 pensionerade officerare samt en personalminskning av 1 pensionerad underofficer, 1 notarie, 1 bokhållare, 2 amanuenser, 1 kansliskrivare, 1 kanslibitråde och 1 e. o. kvinnligt biträde.

Vid *sjukvårdsdepartementet* — motsvarande den nuvarande sjukvårdsstyrelsen — kommer, om den för närvarande å extra stat uppförda personalen medräknas, omorganisationen att medföra en personalökning med 1 notarie, 1 kontorsbiträde och 1 pensionerad officer samt en personalminskning med 1 sekreterare, 1 kansliskrivare och 1 e. o. kvinnligt biträde.

Då den sedan flera år tillbaka tillämpade organisationen av *civila departementet* visat sig fördelaktig, har departementets organisation ansetts böra bibehållas å tre byråer, nämligen en kanslibyrå, en kameralbyrå samt en revisions- och bokföringsbyrå. Personalbehovet för departementet har — förutom departementchefen, generalkrigskommissarien — beräknats till 3 krigsråd (byråchefer med lön i lönegraden B. 30), 4 tjänstemän i lönegraden B. 26 (därav 1 ombudsman, 1 sekreterare och 2 revisionskommisssarier), 4 tjänstemän i lönegraden B. 24 (därav 1 kamrerare, 1 pensionskamrerare, 1 revisionskommisssarie för underhandsgranskning och 1 krigskassör, tillika bokslutskamrerare), 10 tjänstemän i lönegraden B. 21 (därav 3 notarier och 7 revisorer), 17 kvinnliga tjänstemän (därav 2 kansliskrivare i lönegraden B. 11, 7 kanslibitraden i lönegraden B. 7 och 8 kontorsbitraden i lönegraden B. 4),

1 förste expeditionsvakt, 3 expeditionsvakter samt 1 pensionerad officer med arvode såsom registrator, samtliga befattningshavare uppförda å staten för arméförvaltningen. Härtill kommer icke-ordinarie personal, förslagsvis 9 amanuenser och 7 kvinnliga biträden.

I jämförelse med den nuvarande organisationen innebär detta, om den å extra stat för närvarande uppförda personalen medräknas, en personalökning med 1 pensionerad officer samt en personalminskning med 2 tjänstemän i lönegraden B. 24, 3 tjänstemän i lönegraden B. 21, 1 kanslibitråde (B. 7), 1 kontorsbitråde (B. 4), 1 expeditionsvakt samt 3 amanuenser och 3 e. o. kvinnliga biträden.

Härens truppslagsinspektörer äro inspektörerna för infanteriet, kavalleriet och artilleriet, chefen för fortifikationen, inspektören för trängen och chefen för intendenturkåren. Härtill kommer inspektören för militärläroverken.

Samtliga inspektörer äro nu direkt underställda Konungen. Enligt den föreslagna organisationen av härens ledning skola ifrågavarande inspektörer underställas chefen för hären.

För åstadkommandet av en enhetlig behandling av infanteriets beväpnings-, utrustnings- och utbildningsfrågor föreslås, att dessa frågor centraliseras till *infanteriinspektionen*. I detta syfte skall därstädes bildas en utrustningsdetalj, och beräknas personalbehovet för detaljen till 1 major och 1 kapten, den senare avsedd att inbeordras från något av infanteriets truppförband. Å infanteriinspektionens stat har sålunda — utöver den personal, som under vapendepartementet angivits hava nytillkommit å denna stat — nyuppförts en majorsbeställning. Härjämte har ett stabsarvode å 600 kronor, avsett att utgå till den nyssnämnda inkommenderade officeren, beräknats å ifrågavarande stat.

Beträffande *kavalleriinspektionen* uttalas, att erfarenheten visat, att remonteringsnämndens främste ledamot i betydligt större utsträckning än som från början kunnat förutses, tagits i anspråk inom nämnda inspektion. Då behov anses föreligga att även för framtiden disponera remonteringsnämndens främste ledamot på sätt hittills skett, föreslås, att ett årsarvode å 5,400 kronor uppföres åt honom å kavalleriinspektionens stat.

Enligt 1925 års härordningsbeslut minskades kavalleriinspektionens egentliga stabspersonal till 1 stabschef och 1 expeditionsunderofficer. Då denna personal hittills visat sig alldeles otillräcklig och så torde kunna antagas även framdeles bliva fallet, har inspektionen ansetts böra utökas med 1 adjutant (ryttmästare eller löjtnant), inbeordrad från något av kavalleriets truppförband.

Inom *artilleriinspektionen* föreslås ingen annan förändring än att, då inspektören för artilleriet, på sätt nämnts, bör skiljas från befattningen såsom generalfälttygmästare, en särskild beställning såsom inspektör för artilleriet uppförts å staten för generalitetet med lön i lönegraden O. 8.

I fråga om *chefen för fortifikationen* med stab — fortifikationens huvudstation — föreslås den förändringen, att från huvudstationen överflyttas den

för vapendepartementet avsedda personalen, 1 regementsofficer, 2 kaptener samt 1 pensionerad underofficer med arvode.

Inspektören för trängen, som för närvarande uppbär lön i lönegraden O. 6, föreslås att uppflyttas i lönegraden O. 7.

Den ökade betydelse, trängen numera erhållit med hänsyn till nödvändigheten av till- och undanförseltjänstens rationella ordnande under fältförhållanden, har, enligt vad departementschefen anfört, pålagt trängen nya och högst betydelsefulla uppgifter. För detta ändamål har kaptensbeställningarna vid trängen ansetts böra ökas med en beställning.

I avseende å inspektörens för trängen stab föreslås, att denna skall bestå av 1 regementsofficer ur trängen, 2 adjutanter, varav 1 även avsedd för tjänstgöring i arméförvaltningens vapendepartement, samt 1 expeditionsunderofficer, pensionerad underofficer.

I fråga om *chefens för intendenturkåren* ställning och intendenturstabens organisation ifrågasättes ingen annan förändring, än att chefen för nämnda stab skall ingå i intendenturdepartementet såsom chef för departementets centralbyrå.

Enligt 1925 års härordning skall den i Stockholm stationerade brigadchefen med lön i lönegraden O. 7 tillika vara *inspektör för militärläroverken*. Då det alltsedan dessa båda tjänster förenades visat sig, att befattningshavarens tid och krafter så gott som uteslutande tagits i anspråk för inspektörskapet, föreslår departementschefen, att inspektörskapet för militärläroverken framdeles icke förenas med annan befattning.

I detta sammanhang har departementschefen behandlat en av inspektören för militärläroverken väckt fråga om uppförande på vardera av *krigshögskolans samt artilleri- och ingenjörhögskolans stater* av en ny lärarbeställning. Departementschefen har funnit skäl föreligga att tillstyrka den ifrågavarande framställningen, och i anslutning härtill har på krigshögskolans stat uppförts en majorsbeställning, avsedd för lärare i generalstabstjänst, och på artilleri- och ingenjörhögskolans stat en majors- eller kaptensbeställning, avsedd för lärare i krigskonst vid de högre kurserna.

Enligt gällande organisation utgöres härens högre truppförband av södra, västra, östra och norra arméfördelningarna samt övre Norrlands och Gotlands trupper. I vissa avseenden kunna därjämte de inom östra brigadområdet förlagda truppförbanden — i övrigt underställda chefen för östra arméfördelningen — samt Bodens besättningstrupper — ingående i övre Norrlands trupper — anses utgöra högre truppförband.

Härens högre
truppförband

Ledningen av *arméfördelningarna* utövas i såväl kommando- som förvaltningsavseende av vederbörande arméfördelningschef, biträdd av erforderlig stabspersonal. I var och en av arméfördelningsstaberna ingår — förutom den egentliga stabspersonalen — en av de genom 1925 års härordningsbeslut nytillkomna brigadcheferna.

De 4 brigadchefsbeställningarna vid arméfördelning avses enligt Kungl. Maj:ts förslag att disponeras för andra befattningar.

I fråga om *övre Norrlands trupper* har en ändring beträffande befäls- och förvaltningsförhållandena ansetts böra komma till stånd. Departementschefen har funnit starka skäl i såväl organisations- som förvaltningshänseende tala för att förena militärbefälhavare- och kommandantsbefattningarna. I sådant syfte föreslås en sammanslagning i fredstid dels av de båda befattningarna såsom militärbefälhavare för övre Norrland och såsom kommandant i Bodens fästning, dels av nämnda båda befälhavares staber. För tjänsten såsom expeditionssintendent vid militärbefälhavarens stab avses enligt förslaget en kapten vid intendenturkåren, och har för detta ändamål en löjtnantsbeställning vid kåren ansetts böra utbytas mot en kaptensbeställning.

Enligt Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1926 års riksdag framlagda, av riksdagen biträdda förslag rörande organiserandet av *östra brigaden* skulle Livgrenadjärregementet och Jönköpings-Kalmar regemente sammanföras till en särskild brigad inom östra arméfördelningen. Från och med budgetåret 1927/1928 har å staten för arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner upptagits, förutom den för chefen för östra brigaden avsedda beställningen, dels ett arvode motsvarande lönens belopp för en kapten, adjutant vid brigadstaben, dels en arvodesbefattning för en pensionerad underofficer, expeditionssunderofficer. Befattningen såsom stabchef upprätthålles av en till tjänstgöring i staben placerad generalstabskapten. En officer ur intendenturkåren beordras i kommandoväg att vara stabssintendent vid brigadstaben.

Enligt av Kungl. Maj:ten genom brev den 9 december 1927 meddelade bestämmelser är förvaltningsbefogenheten med avseende å de truppförband, formationer och anstalter, som äro förlagda inom östra brigadområdet, uppdelad mellan chefen för östra arméfördelningen och chefen för östra brigaden. Departementschefen har nu framhållit, att erfarenheten visat, huru som den hittills tillämpade förvaltningsorganisationen inom brigadområdet i skilda avseenden varit behäftad med bristfälligheter. För att vinna den reda och ändamålsenlighet, som på detta område är av vikt, har det syntts nödvändigt, att chefen för östra brigaden erhåller fullständig förvaltningsbefogenhet i likhet med arméfördelningschef och att i sådant syfte vid brigadstaben skapas organ för de olika förvaltningsgrenarna. Departementschefen har därför föreslagit, att å staten för arméfördelningsstab, militärbefäl och inspektioner, under rubriken östra brigaden, upptagas dels en befattning för en pensionerad officer såsom fortifikationsofficer, dels, utöver den nuvarande för en pensionerad underofficer avsedda befattningen, ytterligare två befattningar för pensionerade underofficerare, av vilka den ena avses såsom biträde åt fortifikationsofficeren och den andre såsom biträde åt stabssintendenten. Vidare har å nämnda stat beräknats medel till arvoden å 500, respektive 300 kronor till den läkare och den veterinär, som avses att i brigadstaben handlägga sjukvårds-, respektive veterinärenden.

På grund av de väsentliga fördelar, som skulle ernås genom att jämväl i kommandoavseende giva brigaden en fullt självständig ställning vid sidan av arméfördelningarna samt övre Norrlands och Gotlands trupper, har de-

partementschefen vidare förordat, att chefens för östra arméfördelningen nuvarande befälsrätt över truppförbanden inom brigadområdet överflyttas på brigadchefen.

Beträffande befälsförhållandena vid *Gotlands trupper* vidtogs genom 1925 års härordningsbeslut den förändringen i fråga om militärbefälhavarens ställning, att han samtidigt med utövändet av militärbefälhavareskapet jämväl skulle utöva direkt chefskap över det ena av öns båda truppförband, nämligen över infanterikåren. I samband härmed nedflyttades militärbefälhavarebeställningen från lönegraden O. 7 till lönegraden O. 6. I förvaltningshänseende vidtogs därjämte den förändringen, att hela förvaltningen vid *Gotlands trupper* ordnades gemensamt för de båda truppförbanden därstädes under militärbefälhavarens överinseende.

Departementschefen har framhållit, att under tiden efter den nya organisationens ikraftträdande gjorda erfarenheter oförtydligt givit vid handen, att befälsförhållandena vid de gotländska truppförbanden icke äro ordnade på ett i allo tillfredsställande sätt. Förenandet av befattningen såsom militärbefälhavare med chefskapet över infanterikåren hade lett till, att militärbefälhavaren betungats med så stor arbetsbörda i egenskap av truppförbandschef, att han fått föga tid övrig för sin huvuduppgift, som dock måste anses vara på honom ankommande planläggning m. m. av *Gotlands försvar* i stort. Med den väsentligt ökade betydelse, som *Gotland* numera militärpolitiskt sett erhållit, framträdde med ännu större skärpa än vid tidpunkten för fattandet av 1925 års härordningsbeslut vikten av, att militärbefälhavaren i fred bereddes tillfälle att i tillräcklig grad ägna sina krafter åt de viktiga organisations- m. fl. problem, vilka sammanhänge med öns försvar i krig. Med hänsyn till angivna förhållanden har departementschefen anslutit sig till ett utav chefen för generalstaben framställt förslag, att överstelöjtnanten vid *Gotlands infanterikår* — i likhet med vad under en lång följd av år före genomförandet av 1925 års härordningsbeslut varit fallet — förordnas att bestrida chefskapet för kåren, dock icke i förvaltnings- och värnplikthänseenden.

Med hänsyn till militärbefälhavarens ansvarsfulla ställning har departementschefen funnit sig böra föreslå, att befattningen såsom militärbefälhavare uppflyttas från lönegraden O. 6 till lönegraden O. 7.

Departementschefen har slutligen upptagit till behandling frågan angående stabschefsbefattningen vid militärbefälet på *Gotland*. Med den ökade betydelse, *Gotland* numera kommit att erhålla, framträder — yttrar departementschefen — starkt behovet av att militärbefälhavaren under en väsentlig del av året förfogar över en generalstabsofficer såsom stabschef. I anledning härav anser departementschefen, att en kapten ur generalstaben bör erhålla ordinarie placering såsom stabschef vid militärbefälet på *Gotland*, dock med skyldighet att under de tider av året, då hans tjänstgöring på *Gotland* ej är oundgängligen nödvändig, tjänstgöra vid härens stab.

Sammanfattning.

En sammanfattning av de kostnadsökningar och kostnadsminskningar, som omorganisationsförslaget innebär, framgår av nedanstående tabell.

	Kostnads- ökning	Kostnads- minskning
	Kronor	Kronor
Staten för försvarsdepartementet (lantförsvarets kommando- expedition)	—	7,440
» » arméförvaltningen	—	84,349
» » generalitetet	34,000	—
» » arméfördelningsstabar, militärbefäl och inspektioner	63,203	—
» » generalstabskåren	3,150	—
» » artilleristaben	—	300
» » kommandantskapet i Boden	—	83,436
» » krigshögskolan	9,780	—
» » artilleri- och ingenjörhögskolan	8,500	—
» » officerare m. fl. vid trängen	9,381	—
» » intendenturkåren	3,660	—
Summa kronor	131,674	175,525

Nettominskingen för lantförsvaret skulle sålunda komma att uppgå till (175,525 — 131,674 =) 43,851 kronor.

Sjöförsvaret.

Chefen för
marinen.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag avses chefens för marinen allmänna uppgift bliva att övervaka tjänstens handhavande inom marinen i dess helhet samt att, under ägnande av ständig uppmärksamhet åt det allmänna tillståndet inom marinen, i den mån på honom ankommer, inför Konungen ansvara för mariuens krigsberedskap och tjänstbarhet samt för ordning och krigstukt inom densamma.

I egenskap av befälhavare, närmast under Konungen, över flottan och kustartilleriet avses chefen för marinen att i fred hava ständig befälsrätt över mariuens militära och civilmilitära personal, dess sjöstyrkor, fartyg, stationer och depåer, kustfästningar, skolor och utbildningsanstalter samt övriga marinen tillhörande organisationer. Över sjöförsvarets kommandoexpedition och marinförvaltningen bör han däremot icke utöva något chefskap. Följande myndigheter skola sålunda i militärt avseende vara direkt underställda chefen för marinen, nämligen stationsbefälhavarna, inspektören för kustartilleriet — såsom chefen för kustartilleriet ansetts böra benämnas — kommandanterna i kustfästningarna, cheferna för de civilmilitära kårerna, cheferna för sjökrigshögskolan och sjökrigsskolan ävensom sjöstyrkebefälhavare och chef å enkelt fartyg. Befälhavare å fartyg på expedition till huvudsakligen utländska farvatten samt å fartyg med uppdrag, som ej direkt berör flottans verksamhet, avses emellertid i vissa hänseenden att undandragas chefens för marinen befälsrätt.

Chefen för marinen skall hava till särskilt åliggande att besluta eller avgiva yttrande i ärenden, som beröra flottans officerskår; att besluta om

placering och kommendering av personal till befattningar, som skola bestridas av sjöofficerare eller civilmilitär personal av kapstens och lägre tjänstegrad (-klass); att till Konungen avgiva förslag till placering och kommendering av dylik personal av högre tjänstegrad (-klass); samt att vara ordförande i flottans befordringskommission för officerare.

Vidare skall chefen för marinen äga att, i den mån förekommande ärenden beröra honom underställda myndigheters verksamhetsområden, i och för ärendenas beredning på lämpligt sätt höra sagda myndigheter antingen genom att inhämta yttranden och förslag eller, när så är möjligt och lämpligt, genom att låta vederbörande myndighet deltaga i överläggningar eller närvara vid ärendenas föredragning inför chefen för marinen. Särskilt skall det åligga chefen för marinen att, i vad angår ärenden, som beröra kustartilleriet och kustfästningarna, höra inspektören för kustartilleriet samt i fråga om ärenden, som beröra de civilmilitära kårerna, dessas chefer.

Såsom inför Konungen ansvarig för marinens krigsberedskap och tjänstbarhet samt genom den ställning, chefen för marinen avses att intaga i förhållande till marinstaben, kommer han att i vissa hänseenden övertaga de åligganden, som för närvarande närmast påvila chefen för marinstaben. Chefen för marinen skall vidare enligt förslaget äga att i den utsträckning, som erfordras för följande av utbildning och övningar samt för övervakande av tjänsten och tillståndet i övrigt inom marinen, inspektera honom underställda myndigheter, sjöstyrkor, fästningar samt övriga formationer och anstalter.

Genom att överinseendet över utbildningen och övningarna inom marinen i fred tillkommer chefen för marinen samt ledningen av arbetet med de militära krigsförberedelserna m. m. likaledes är honom anförtrodd, ävensom genom att chefen för marinen jämväl i vissa andra hänseenden äger att under fredstid taga befattning med frågor av betydelse för marinens krigsberedskap, har betryggande säkerhet ansetts erhållas för att sagde chef, som avses att vid krigstillfälle i regel bekläda den viktiga befattningen såsom marinstabschef i högkvarteret, är fullt förtrogen med de uppgifter, vilka under krig påvila honom i denna egenskap.

I enlighet med vad förut uttalats, skall chefen för marinen vara tillförsäkrad betryggande inflytande å marinförvaltningens verksamhet, i den mån densamma har särskild betydelse för marinens krigsberedskap. Chefen för marinen skall sålunda äga att i vissa väsentliga frågor, som avse de materiella krigsförberedelserna, meddela marinförvaltningen bindande direktiv till ledning för dess arbeten härmed samt att, när dylika och andra för hans ämbetsbefattning betydelsefulla ärenden, som gälla den teknisk-ekonomiska förvaltningen, underställas Kungl. Maj:ts prövning, däröver avgiva yttranden. I likhet med vad som förutsatts beträffande chefen för hären, skall chefen för marinen även medverka vid det förberedande budgetarbetet genom att yttra sig över marinförvaltningens förslag rörande sjöförsvarets medelsbehov, särskilt med avseende å de äskade anslagens inbördes betydelse för marinens krigsberedskap.

De frågor, beträffande vilka chefen för marinen bör kunna meddela marinförvaltningen direktiv, hava angivits att bliva i huvudsak följande: planläggning av anskaffning utav ny sjökrigsmateriel och viktigare förändringar eller utrangering av förefintlig dylik materiel; planläggning av ny eller viktigare förändring av befintlig kustfästning eller nedläggande av dylik; planläggning i fråga om fartygens rustningar samt sådana förändringar beträffande kol-, olje- m. fl. förråd, som äro av särskild betydelse för krigsberedskapen.

Vad i avseende å chefen för hären föreslagits beträffande grunderna för personvalet samt bemålde chefs anställnings- och avlöningsförhållanden m. m. skall äga tillämplighet i fråga om chefen för marinen.

Enligt vad departementschefen anfört, kräver tillsättandet av en chef för marinen med den tilltänkta organisationen ovillkorligen en ökning av flottans officerskår med en beställning. Det har emellertid icke syntts vara erforderligt att öka antalet flaggmansbeställningar. Befattningen såsom stationsbefälhavare i Stockholm, för vilken enligt nuvarande organisation är avsedd en flaggman, torde nämligen, även om vissa olägenheter äro därmed förbundna, kunna bestridas av en kommandör. Vidare torde det låta sig göra att å någon av de befattningar, som nu bestridas av kommandörer, placera en kommandörkapten av 1. graden. Att längre utsträcka utbytet av beställningar har icke ansetts förenligt med tillgodoseendet av tjänstens behöriga upprätthållande. På grund härav och då den möjligheten icke stode till buds att tillsvidare fylla behovet av en regementsofficer från övergångsstaten, har departementschefen räknat med att för här omhandlat ändamål i staten för flottans officerskår uppföres en ny kommandörkaptenbeställning av 1. graden.

Därest befattningen såsom stationsbefälhavare i Stockholm kommer att bestridas av en kommandör, har det syntts departementschefen rimligt, att denne, i likhet med vad förhållandet är med stationsbefälhavaren i Karlskrona, tillerkännes visst arvode såsom bidrag till den honom vid besök av främmande örlogsfartyg åvilande, i vissa fall rätt betungande representationskyldigheten. Detta arvode har ansetts böra utgå med 1,200 kronor om året.

Marinstaben.

Marinstaben bibehålles såsom organ för beredning av ärenden rörande, bland annat, krigsförberedelserna i militärt avseende samt skall för sådant ändamål direkt anknytas till chefen för marinen. I fråga om marinstabens inre organisation hava vissa ändringar ansetts erforderliga.

Sälunda har föreslagits, att marinstaben ställes under närmaste befäl av en flaggman, lämpligen benämnd stabsamiral. Denne har ansetts böra biträda chefen för marinen i arbetet med de militära krigsförberedelserna, leda och sammanhålla beredningen av flertalet stabsärenden samt själv handlägga och avgöra åtskilliga löpande ärenden av olika slag, allt i enlighet med de föreskrifter rörande arbetsfördelningen m. m., som kunna komma att meddelas i vederbörlig instruktion eller arbetsordning. Vid krigstillfälle

bör stabsamiralen i regel bekläda befattningen såsom marininstabschefens i högkvarteret närmaste man. I de fall, då chefen för marinen blir urståndssatt att bestrida stabschefsbefattningen eller eventuellt tilldelas annan uppgift, har stabsamiralen avsetts att träda i hans ställe såsom marininstabschef i högkvarteret.

Departementschefen har vidare förordat, dels inrättande av en särskild avdelning — benämnd personalavdelningen — för handläggning av huvudsakligen sådana ärenden, vilkas avgörande avses att överflyttas från försvarsdepartementet till chefen för marinen, dels att den nuvarande mobiliseringsavdelningen sammanslås med organisationsavdelningen, dels ock nyinrättandet av en kustartilleriavdelning för beredning av kustfästningarna och kustartilleriet speciellt avseende marininstabsärenden ävensom av en sjökrigshistorisk avdelning. I övrigt avses icke någon ändring beträffande den hittillsvarande organisationen att komma till stånd.

Vidkommande marininstabens personalbehov har departementschefen för tjänstgöring å personalavdelningen, i överensstämmelse med beredningens förslag beträffande den av beredningen ifrågasatta kommandoavdelningen inom marininstaben, beräknat en kommandörkapten såsom avdelningschef, två kaptener eller löjtnanter samt en underofficer från flottan ävensom en kapten eller löjtnant från kustartilleriet, tillika tjänstgörande å marininstabens kustartilleriavdelning. Härtill komma två pensionerade officerare och en pensionerad underofficer med arvode, varav en officer och en underofficer avses för bokcentralen och en officer såsom registrator. För handläggningen av, bland annat, ärenden, som beröra de civilmilitära kårerna eller som äro av ekonomisk innebörd, föreslås, att en marinintendent överflyttas från marinförvaltningens intendentavdelning till personalavdelningen.

Då den för personalavdelningen enligt ovan avsedda personalen beräknats kunna erhållas genom överflyttning från andra tjänstgöringsplatser, med undantag av en såsom registrator avsedd pensionerad officer, kräves för denna avdelnings upprättande endast den statändringen, att ett arvode för en pensionerad officer tillkommer.

För kustartilleriavdelningen har departementschefen beräknat en regementsofficer såsom avdelningschef samt en kapten eller löjtnant. För den senare är enligt nuvarande organisation en beställning beräknad. För bestridande åter för förstnämnda befattning har icke någon beställning avsetts vid beräkning av staten för kustartilleriets officerskår enligt 1925 års marinordning, varför nu föreslås, att staten för kustartilleriets officerskår ökas med en beställning. Denna ökning har — enär befattningen såsom tygmästare i Karlskrona fästning utan allt för stora olägenheter borde kunna upprätthållas av en kapten i stället för, såsom för närvarande är ordnat, av en regementsofficer — ansetts kunna inskränkas till en kaptensbeställning. Då emellertid personal å övergångsstat för närvarande finnes tillgänglig, har ökningen icke ansetts nu behöva företagas utan först framdeles, när tjänstduglig officer i nämnda befattning icke finnes att tillgå å övergångsstat.

I syfte att förstärka arbetskrafterna i marininstaben har departementschefen

ansett erforderligt att öka staten för flottans officerskår m. m. med en löjtnantsbeställning. Det har angivits, att, därest en löjtnant icke finnes böra avses för här nämnd tjänstgöring i marinstaben, utbyte på annan befattning bör utan allt för allvarlig olägenhet kunna äga rum.

Då de sjökrigshistoriska forskningar, som det jämlikt gällande instruktion åligger marinstaben att verkställa, hittills måst eftersättas på grund av andra mera trängande arbetsuppgifter och avsaknaden av särskild personal för ändamålet, har departementschefen, med hänsyn till dessa forskningars betydelse i skilda hänseenden, föreslagit inrättandet av en sjökrigshistorisk avdelning. I likhet med chefen för marinstaben har departementschefen ansett det nödvändigt, att avdelningen förfogar över en särskild arkivutbildad tjänsteman, vilkens arvode ansetts böra bestämmas till 2,400 kronor för år. Å staten har tillika beräknats ett arvode å 3,180 kronor till en officer, pensionerad eller eljest tillhörande reserven, som avsetts att anställas å sjökrigshistoriska avdelningen.

Marinförvalt-
ningen.

Marinförvaltningen är avsedd att bibehållas såsom ett självständigt ämbetsverk, vilket alltjämt skall under Kungl. Maj:t i tekniskt och ekonomiskt avseende utöva den centrala ledningen av rikets sjöförsvaret, dock med skyldighet att därvid, i den mån tillgången på medel och förhållandena i övrigt det medgiva, ställa sig till efterrättelse de direktiv, som chefen för marinen jämlikt för honom utfärdad instruktion meddelar.

Enligt nuvarande organisation är marinförvaltningen indelad i nio avdelningar, nämligen artilleri-, torped-, min-, nautiska, fortifikations-, ingenjör-, intendents-, sanitets- och civilavdelningarna.

Enligt det föreliggande organisationsförslaget skall *artilleriavdelningen* bibehållas oförändrad. Från min- resp. torpedavdelningen skola frånskiljas ärenden rörande telegraf- och telefonmaterielen ävensom radioväsendet och avdelningarna i samband härmed förenas till en avdelning, benämnd *torped- och minavdelningen*. *Nautiska avdelningen* avses att bibehållas, men skola till denna avdelning överflyttas ärenden angående telegraf- och telefonmaterielen ävensom radioväsendet samt från avdelningen bortflyttas ärenden rörande marinens arbetarpersonal och med den s. k. inkallelsedetaljen sammanhängande uppgifter. I fråga om *fortifikationsavdelningen* föreslås icke någon ändring. Beträffande *ingenjöravdelningen* innebär förslaget en utvidgning av avdelningens verksamhet genom att dit överflyttas ärenden angående marinens arbetarpersonal. Handläggningen av ärenden rörande industriens krigsorganisation och övertagandet av den för närvarande till nautiska avdelningen hörande s. k. inkallelsedetaljen avses att uppdragas åt någon av de vapentekniska avdelningarna. Intendentsavdelningen skall benämnas *intendenturavdelningen* samt avdelningens verksamhetsområde utvidgas till att även omfatta marinens förrådsväsende m. m. *Sanitetsavdelningen* skall bibehållas oförändrad.

Beträffande åter *civilavdelningen* har en omläggning av arbetsfördelningen och arbetsformerna ansetts böra komma till stånd, vilket i sin tur påkallar

en mindre förändring av staten. Då kamreraren förutsatts bliva föredragande inför marinöverkommisarien i kassaärenden, har departementschefen ansett, att kamreraren bör placeras i lönegraden B. 26 i likhet med förste revisorn, föredragande i anmärkningsmål. Den sistnämndes benämning har ansetts böra ändras till revisionskommisarie. I likhet med beredningen har departementschefen vidare ansett det av behovet påkallat, att för beredandet och föredragningen av besvärsmålen avse en sekreterare i lönegraden B. 26. Denne har förutsatts att även biträda med beredningen av andra å civilavdelningen ankommande ärenden. Slutligen har departementschefen föreslagit, att befattningen såsom aktuarie och registrator indrages för att i stället ersättas med arvodesbefattning för en pensionerad officer.

I avseende å behovet av militär personal inom marinförvaltningen har departementschefen icke förutsatt annan ändring i det uti 1925 års försvarsproposition beräknade personalbehovet än överförande av en marinintendent till marinstabens personalavdelning. Den för marinförvaltningens minavdelning nu beräknade expeditionsunderofficeren har ansetts böra överflyttas till ämbetsverkets nautiska avdelning.

Chefen för kustartilleriet föreslås att benämnas inspektören för kustartilleriet.

Inspektören
för kust-
artilleriet.

I syfte att öka inspektörens inflytande å handläggningen inom marinstaben och marinförvaltningen av ärenden rörande kustartilleriet och kustfästningarna har, på sätt redan delvis framhållits, departementschefen ansett en särskild kustartilleriavdelning inom marinstaben böra inrättas, ävensom föreslagit, att vapnets militära ledning skall i avseende å handläggningen inom marinförvaltningen av kustartilleriet och kustfästningarna berörande ärenden erhålla avsevärt utvidgad befogenhet. Inspektören för kustartilleriet skall dessutom höras eller deltaga i överläggningar hos chefen för marinen i frågor, som gälla kustartilleriet och kustfästningarna.

Beträffande personalen i inspektörens för kustartilleriet stab har departementschefen räknat med, att densamma skulle erhålla enahanda omfattning, som enligt 1925 års försvarsproposition avsetts för chefens för kustartilleriet stab, dock att, såsom för närvarande, i mån av behov ytterligare en officer från truppförbanden kommenderas till tjänstgöring i staben.

Beträffande cheferna för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren och marinläkarkåren, vilka jämte sina personalchefsbefattningar bestrida befattningarna såsom avdelningschefer för marinförvaltningens respektive ingenjör-, intendants- och sanitetsavdelning, har ingen annan ändring ifrågasatts än som kunde betingas av att de i egenskap av kårchefer bleve underställda chefen för marinen.

Cheferna för
mariningenjör-
kåren, marin-
intendentur-
kåren och
marinläkar-
kåren.

Sammanfattning.

Sammanfattas vad ovan angivits, ställa sig kostnadsökningar och kostnadsminskningar efter fullt genomförd organisation sålunda:

	Kostnads- ökning Kronor	Kostnads- minskning Kronor
Staten för departementet	—	5,280
” ” marinförvaltningen	—	4,612
” ” flottans officerskår	18,472	—
” ” kustartilleriets officerskår	6,726	—
” ” vid marinstaben anställd personal	14,040	—
Summa	39,238	9,892
Nettoökningen beträffande sjöförsvaret skulle sålunda komma att uppgå till kronor		29,346

Såsom i propositionen framhållits, hänför sig nämnda kostnadsökning icke uteslutande till förändringar i staterna, betingade av nu föreslagen organisation av själva den centrala ledningen och förvaltningen, utan beror jämväl på jämkningar i organisationen, som ansetts nödvändiga, oavsett huru berörda spörsmål löses. Härvid syftas på inrättandet av en sjökrigshistorisk avdelning inom marinstaben samt förstärkningen av dess arbetskrafter i övrigt. Att av den förändrade organisationen av marinens militära ledning betingad ökning av kostnaderna icke kunnat i samma grad, som beträffande motsvarande förhållande vid lantförsvaret, kompenseras med besparingar i fråga om den centrala förvaltningen, är beroende på förhållandet, att marinförvaltningens personal, i motsats till arméförvaltningens, redan genom 1925 års försvarsbeslut undergick en kraftig beskärning.

Flygvapnet.

I fråga om organisationen av flygvapnets centrala ledning och förvaltning har icke föreslagits någon principiell förändring. I enlighet med ett av flygstyrelsen framställt förslag har departementschefen för åstadskommande av en lämpligare arbetsfördelning inom styrelsen förordat överflyttandet av förvaltningen av övningsanslaget från militärbyrån till intendenturbyrån.

I syfte att tillgodose flygstyrelsens behov av juridisk och administrativ sakkunskap har departementschefen ansett, att en för ändamålet utbildad tjänsteman borde anställas inom styrelsen med lön i lönegraden B. 24. Denne tjänsteman, benämnd sekreterare och kamrerare, skall jämväl biträda med den centrala bokföringen och redovisningen inom intendenturbyrån samt vara kassakontrollant över flygstyrelsens kassa.

I enlighet med beredningens förslag har departementschefen ansett lämpligt, att besvärsmål i kassaärenden i första instans avgöras av riksräkenskapsverket, vilket ämbetsverk redan nu avgör anmärkningsmål, uppkomna i anledning av den kamerala granskning, som åligger detta verk med avse-

ende å flygvapnets räkenskaper. Anmärkningsmål och besvärsmål i kassa-ärenden skulle sålunda komma under fullt enhetlig behandling redan i första instans, vilket departementschefen ansett innebära en påtaglig fördel.

Slutligen har föreslagits, att det arvode å 1,000 kronor, som nu utgår till föredraganden i ärenden rörande hälso- och sjukvården m. m. inom flygstyrelsen, ökas till 2,400 kronor för år.

Övergången till den nya organisationen.

Departementschefen har ansett det önskvärt, att den föreslagna organisationen av försvarsväsendets centrala ledning och förvaltning träder i kraft så snart lämpligen kan ske efter ingången av budgetåret 1929/1930, och att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles bestämma tidpunkten härför. Cheferna för hären och marinen ävensom viss annan nytillkommen personal hava ansetts kunna tillsättas redan innan de nya befälsförhållandena m. m. träda i kraft för att planlägga och leda, respektive biträda vid omorganisationsarbetet.

Vid den av 1925 års riksdag beslutade omorganisationen av försvarsväsendet bibehölls arméförvaltningen vid sin dittillsvarande organisation, under det vid marinförvaltningen viss av omorganisationen möjliggjord indragning av personal ägde rum. Riksdagen anslöt sig till föredragande departementschefens i samma års försvarsproposition gjorda uttalande, att frågan angående arméförvaltningens organisation borde uppskjutas, till dess statsmakterna fattat definitivt beslut rörande försvarsväsendets allmänna organisation och omfattning, och att så snart sådant beslut föreläge, spørgsmålet om förenkling av förvaltningsorganisationen i dess helhet borde upptagas till prövning. Genom de direktiv, som 1926 års beredning rörande den centrala försvarsförvaltningen erhöi, kom utredningen att omfatta både arméns och marinens centrala förvaltningsmyndigheter och vidgades för marinens vidkommande till att gälla marinens överstyrelse i dess helhet. Under nämnda berednings arbete utvidgades utredningen ytterligare till att jämväl i fråga om armén avse hela överstyrelsen.

Genom denna utvidgning av den år 1925 såsom önskvärd betecknade utredningen rörande förvaltningsorganisationen har spørgsmålet komplicerats och avgörandet otvivelaktigt fördröjts. Vissa av arméorganisationens begränsning motiverade förändringar inom arméförvaltningen skulle säkerligen utan några egentliga meningsskiljaktigheter kunnat genomföras. Därigenom skulle möjligheterna till icke oväsentliga besparingar också kunnat tillvaratas. Det kan därför ifrågasättas, om icke begränsningarna inom arméförvaltningen bort genomföras oberoende av frågan om överstyrelsernas organisation i övrigt. Något egentligt hinder härför har enligt utskottets mening icke funnits.

Utskottet anser emellertid, att goda skäl förelegat för att giva utredningen den större omfattningen. Särskilt har en undersökning rörande marinens

*Utskottets
yttrande.*

överstyrelse varit väl motiverad. Den nuvarande anordningen med ett flertal, direkt under Kungl. Maj:t lydande överstyrelseorgan, vilkas verksamhetsområden djupt ingripa i varandra, har nämligen, även enligt utskottets förmenande, varit förenad med olägenheter i vissa avseenden. Framför allt har en viss brist på enhetlighet uti marinens överledning i ekonomiskt, tekniskt och militärt avseende gjort sig gällande. De förslag, som av 1926 års beredning framställts, synas också i stort sett hava varit ägnade att undanrödja ifrågakvarande olägenheter.

Utskottet vill vidare erinra, att ett genomförande av beredningens organisationsförslag beräknats att medföra en årlig besparing för samtliga tre försvarsgrenar på i runt tal 90,000 kronor. Genom Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle de av beredningen beräknade besparingarna komma att högst väsentligt minskas, ja nästan alldeles utebliva. Redan på grund härav har utskottet nödgats ställa sig synnerligen betänksamt mot förslaget. Men även ur andra synpunkter kunna vägande invändningar göras mot det samma. I synnerhet beträffande marinens överstyrelse synes icke komma att uppnås den större enhetlighet, som i första hand bör vid en omorganisation eftersträvas. Men även beträffande armén synes den av Kungl. Maj:t föreslagna organisationen vara mindre rationell och ändamålsenlig än som torde vara möjligt att genom andra sig erbjudande lösningar kunna ernå.

Den obestämda och oklara ställning, som chefen för hären och chefen för marinen enligt Kungl. Maj:ts här ifrågakvarande förslag skulle erhålla i förhållande till respektive arméförvaltningen och marinförvaltningen, synes rentav vara ägnad att skapa dualism snarare än enhetlighet. Även på åtskilliga andra punkter har utskottet ansett förslaget lida av motsägelser och oklarhet. Under dessa omständigheter och då det icke varit möjligt att inom utskottet företaga den grundliga omarbetning av förslaget, som enligt utskottets mening är behöfvig, har utskottet funnit sig böra förorda, att något positivt beslut icke fattas i ärendet vid årets riksdag.

En konsekvens av den ståndpunkt, utskottet sålunda intager till Kungl. Maj:ts i förevarande proposition framställda förslag rörande ordnandet av försvarets centrala ledning och förvaltning, synes utskottet vara, att de utav Kungl. Maj:t i samband med berörda förslag upptagna organisationsfrågorna icke nu böra vinna sin lösning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

a) att Kungl. Maj:ts under avdelning I av förevarande proposition framställda förslag angående omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning m. m. icke må av riksdagen bifallas,

b) att herr Testrups motioner I: 267 och 268, herr C. G. Hammarskjölds motion I: 269, utom i vad avser arvodena åt aktuarierna i generalstaben och organisationen av Gotlands infanterikår, herrar Ad. Lindgrens och Åkerbergs motion I: 270, herr Reuterskiölds motion I: 271, herr Rydéns motion I: 272, herr Fehrs motion I: 273, herrar Järtes och Andersons i Lin-

köping motion II: 408, herr Järtes m. fl. motion II: 410, herr B. Holmgrens motion II: 411, herr Lithanders motioner II: 412 och 413 samt herr And. Lindgrens m. fl. motion II: 414, i den mån de icke kunna anses besvarade genom utskottets hemställan under punkten a), icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

II. Anslagsberäkning m. m.

Uti statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (fjärde huvudtiteln, punkterna 1, 3, 4, 5, 76, 77 och 126) hava följande anslag under fjärde huvudtiteln, i avvaktan på särskild proposition, upptagits med nedan angivna beräknade belopp, nämligen:

under avd. departementet:

anslaget till departementet kronor 282,040: —

under avd. lantförsvaret:

anslaget till arméförvaltningen » 532,668: —

» » arméförvaltningens verksamhet » 32,900: —

» » avlöning till personal vid staber och trupp-
förband m. fl. » 24,500,000: —

under avd. sjöförsvaret:

anslaget till marinförvaltningen » 260,370: —

» » avlöning till personal vid kårer och stater
m. fl. » 11,240,000: —

under avd. flygvapnet:

anslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. » 1,100,000: —

Innan departementschefen ingår på frågan om medelsbehovet under dessa anslag, har till behandling upptagits frågan om

A. Arvodesreglering för viss pensionerad personal.

Sedan Kungl. Maj:t den 4 september 1925 uppdragit åt försvarsväsendets lönenämnd att avgiva förslag till reglering av avlöningsförhållandena m. m. för de arvodesbefattningar vid försvarsväsendet, som efter den nya försvarsorganisationens genomförande borde finnas upptagna på stat, framlade lönenämnden uti skrivelse den 27 oktober 1927 förslag till arvodesreglering för den grupp av befattningshavare, vilka äro pensionerade officerare eller underofficerare med tjänstgöring, som helt tager vederbörandes arbetstid i anspråk. Närmare redogörelse för lönenämndens förslag i ämnet är lämnad uti det utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, som finnes bifogat Kungl. Maj:ts proposition den 9 mars 1928 (nr 196) angående vissa avlöningsanslag under riksstatens fjärde huvudtitel m. m.

Vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t (se prop. nr 196, sid. 33) yttrade *föredragande departementschefen* följande.

Lönenämnden hade framhållit, att en fullt tillfredsställande reglering av här ifrågavarande befattningshavares arvoden knappast kunde åvägbringas utan en differentiering av arvodesbeloppen med hänsyn till de med befattningarna förenade göromålens art och omfattning. Till följd därav, att något så när säkra hållpunkter för befattningarnas värdesättning icke kunde ernås, förrän den nya organisationen i hithörande delar tagit fastare form och under någon tid prövats, hade emellertid lönenämnden funnit sig för det dåvarande icke böra ifrågasätta någon dylik differentiering av arvodesbeloppen. Lönenämnden hade därför inskränkt sig till en gradering av arvodena efter dyrorter.

Det av lönenämnden framlagda förslaget kunde alltså icke anses innefatta någon definitiv lösning av förevarande spörsmål. Några starkare skäl för att genomföra en mera provisorisk reglering av berörda arvoden syntes departementschefen icke föreligga. Vad rullföringspersonalen beträffade, hade, såsom av lönenämnden framhållits, något trängande behov av arvodesreglering för denna personal icke gjort sig gällande; och vad anginge övriga befattningar av den kategori, varom nu vore fråga, hade det övervägande flertalet av dessa befattningar inrättats i samband med 1925 års omorganisation av försvarsväsendet och avsåges att under åtskilliga år framåt kunna i allmänhet uppehållas av beställningshavare å övergångsstat. Härtill komme, att frågan om en omreglering av berörda arvoden änyo torde komma att upptagas till prövning i samband med ett blivande förslag rörande inarbetande i den fasta avlöningen av nu utgående dyrtidstillägg. På grund härav hade departementschefen kommit till den uppfattningen, att det lämpligen borde tillsvidare anstå med den ifrågasatta arvodesregleringen.

I skrivelse den 25 maj 1928 (nr 238) anförde *riksdagen* — med anledning av departementschefens omförmälda yttrande ävensom av en inom riksdagen väckt motion (I: 306) med förslag, bland annat, om höjning av arvodena för officerare och underofficerare avsedda att tjänstgöra i vissa befattningar vid generalstaben — att riksdagen i likhet med departementschefen ville framhålla, att tillräcklig erfarenhet ännu ej vunnits för att bedöma, i vad mån arbetet kunde betinga någon löneroglering för sådana arvodesbefattningar, vilka genom 1925 års härordningsbeslut nyinrättats. Oavsett frågan om löneroglering för nämnda befattningar, vilka nu i huvudsak uppehölls av personal å övergångsstat, ansåge riksdagen, att, så snart ske kunde, utredning borde ske, huruvida för sådana befattningar, vilka redan tidigare funnits uppförda å vederbörliga stater, någon reglering av arvodena kunde befinnas vara påkallad med hänsyn till tjänstgöringens art och omfattning. Att nu enbart för de i motionen nämnda arvodestagarna vid generalstaben vidtaga någon förändring i arvodesbeloppen syntes riksdagen icke vara lämpligt, i all synnerhet som ett beslut i sådan riktning måhända kunde komma att medföra konsekvenser även beträffande arvodena för annan personal.

Genom brev den 8 juni 1928 anbefalldes *Kungl. Maj:t* arméförvaltningen och marinförvaltningen att i samband med avgivandet av förslag rörande lantförsvarets, respektive sjöförsvarets medelsbehov för budgetåret 1929/1930 till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande, huruvida beträffande sådana för pen-

sionerad personal avsedda arvodesbefattningar, vilka redan före den nya organisationens genomförande funnits uppförda å vederbörliga stater, någon reglering av arvodena kunde befinnas vara påkallad med hänsyn till tjänstgöringens art och omfattning.

Efter att hava redogjort för arméförvaltningens och marinförvaltningens yttranden i ämnet ävensom för försvarsväsendets lönenämnds däröver avgivna utlåtande (sid. 161—167 i propositionen), har departementschefen för egen del anfört följande.

»Såsom förut nämnts, uttalade sig 1928 års riksdag för en utredning, huruvida för sådana arvodesbefattningar, vilka redan före den nya försvarsorganisationens genomförande funnits uppförda å vederbörliga stater, någon reglering av arvodena kunde befinnas vara påkallad med hänsyn till tjänstgöringens art och omfattning; och anbefalldes Kungl. Maj:t i anledning härav armé- och marinförvaltningarna att inkomma med yttranden i ämnet.

Arméförvaltningen har i detta hänseende föreslagit, att bibliotekarien samt envar av de tre aktuarierna vid generalstaben, vilka för närvarande åtnjuta arvoden med 3,180 kronor för år, måtte erhålla arvodesförhöjningar till 3,600 kronor för år. Utan att därutinnan framställa något förslag har arméförvaltningen samtidigt framhållit, att en dylik arvodesreglering för nämnda befattningshavare vid generalstaben syntes böra föranleda en motsvarande höjning av arvodena för vissa vid försvarsdepartementet i arvodesbefattningar tjänstgörande pensionerade officerare. Vidare har arméförvaltningen förordat en mindre förhöjning beträffande avlöningsförmånerna dels till redogöraren vid artilleri- och ingenjörhögskolan, dels ock till förvaltaren och väbelen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

Marinförvaltningen har med avseende å ämbetsverkets förvaltningsområde ansett, att anledning för närvarande icke vore för handen att vidtaga en arvodesreglering med hänsyn till göromålens art och omfattning.

Försvarsväsendets lönenämnd har anslutit sig till arméförvaltningens förslag om höjning av bibliotekariens vid generalstaben arvode till 3,600 kronor, men däremot icke ansett aktuariebefattningarna vid generalstaben kräva de kvalifikationer eller vara förenade med det självständiga ansvar, som kunde påkalla en liknande arvodeshöjning för innehavarna av dessa befattningar. Beträffande å försvarsdepartementets stat beräknade arvoden å 3,180 kronor för de å kommandoexpeditionerna tjänstgörande pensionerade officerarna, har lönenämnden vid sin undersökning rörande vederbörandes arbetsuppgifter kommit till den uppfattningen, att innehavarna av befattningarna såsom chefer för bok-, värnplikts- och personaldetaljerna å lantförsvarets kommandoexpedition, i likhet med bibliotekarien vid generalstaben, borde envar komma i åtnjutande av ett till 3,600 kronor för år förhöjt arvode. Arméförvaltningens förslag om arvodesförhöjning åt redogöraren vid artilleri- och ingenjörhögskolan samt förvaltaren och väbelen vid infanteriskjutskolan har lönenämnden icke funnit sig kunna tillstyrka. Lönenämnden har slutligen, med erinran att samtliga rullföringsbiträden vid Stockholms stads- och lantrullföringsområden åtnjuta arvoden till belopp av 2,340 kronor, uttalat, att en förhöjning till samma belopp av arvodena till expeditionsunderofficerarna vid lantförsvarets kommandoexpedition och vid generalstaben skulle hava goda skäl för sig.

För egen del får jag — i anslutning till det utav mig i det föregående framställda förslaget rörande omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning — i ämnet anföra följande.

Vad först angår arvodet till innehavaren av omförmälda bibliotekariebefattning å staten för generalstabens (generalstabskåren), innebär såväl arméförvaltningens som lönenämndens förslag, att arvodet till denne skall utgå med 3,600 kronor för år. Vad sålunda föreslagits, finner jag mig böra tillstyrka. I fråga om arvoden till förenämnda tre aktuarier å generalstabskårens stat, för vilka befattningshavare lönenämnden icke för närvarande avsett vidtagandet av någon arvodesreglering, delar jag så tillvida arméförvaltningens uppfattning om skäligheten av en arvodesförhöjning, att jag finner det rättvist, att den å organisationsavdelningen i generalstabens (härens stab) tjänstgörande aktuarien, med hänsyn till det på honom ankommande omfattande och betydelsefulla arbetet framför allt med upprättandet av värnpliktsstatistiken, i arvodeshänseende jämställas med bibliotekarien och alltså tillerkännes arvode med 3,600 kronor för år. Beträffande vidare de för pensionerade officerare avsedda befattningarna inom försvarsdepartementet har jag funnit mig böra följa lönenämnden i fråga om storleken av de arvoden, likaledes 3,600 kronor för år, som böra utgå till tre å lantförsvarets kommandoexpedition tjänstgörande pensionerade officerare, nämligen till dem, som placeras såsom chefer för de avdelningar, vilka motsvara de nuvarande bok-, värnplikts- och personaldetaljerna.

Vidkommande arméförvaltningens förslag om höjning av arvoden till redogöraren vid artilleri- och ingenjörhögskolan samt till förvaltaren och väbelen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet synes mig, med anledning av vad lönenämnden anført, någon arvodesreglering beträffande dessa befattningar icke böra för närvarande äga rum.

Enligt nu gällande stat för försvarsdepartementet utgår arvodet till expeditionssunderofficerarna å kommandoexpeditionerna med 2,100 kronor för år. I anslutning till vad lönenämnden i ämnet anført finner jag mig böra tillstyrka, att expeditionssunderofficerarna å kommandoexpeditionerna i arvodeshänseende likställas med rullföringsbiträdena i Stockholm och alltså komma i åtnjutande av arvoden envar till belopp av 2,340 kronor för år. Vad beträffar expeditionssunderofficersbefattningarna å staten för generalstabskåren, har jag visserligen icke något emot att, såsom lönenämnden ifrågasatt, även för dessa befattningar utgå arvoden med 2,340 kronor för år. Jag vill emellertid framhålla, att några arvodesbelopp för ifrågakvarande befattningar icke avses att beräknas å staten, när dylika befattningar tillsvidare såsom regel förutsättas kunna uppehållas av beställningshavare, som tvångsvis överförs till övergångsstat och sålunda äro underkastade full tjänstgöringsskyldighet. Därest det befines av omständigheterna påkallat att å sådan befattning placera en pensionerad beställningshavare, synes det fortfarande såsom hittills böra få ankomma på Kungl. Maj:ts att bestämma arvodets belopp.

En arvodesreglering i enlighet med de av arméförvaltningen framlagda riktlinjerna skulle, såsom av ämbetsverket anförts, i några fall komma att medföra arvodesminskning. Då emellertid någon reducering i utgående förmåner icke bör genomföras, så länge vederbörandes nuvarande förordnande varar, har arméförvaltningen, i syfte att en framtida arvodesreglering måtte underlättas, föreslagit, att i anmärkning till vederbörliga stater borde intagas föreskrift av innebörd, att frågan om en eventuell minskning i de vederbörande befattningshavare tillkommande förmånerna skulle underställas Kungl. Maj:ts prövning i samband med ombyte av innehavare i respektive befattning. Mot vad sålunda föreslagits har jag icke något att erinra.»

Motion.

I detta sammanhang har utskottet till behandling upptagit förut omförmälda av herr C. G. Hammarskjöld väckta motion, I: 269, i vad densamma avser,

att till samtliga aktuarier vid generalstaben måtte utgå ett arvode av 3,600 kronor för år.

Utskottet har funnit sig böra giva sin anslutning till departementschefens ståndpunkt i den föreliggande frågan. Det i ämnet motionsvis framställda yrkandet har utskottet följaktligen icke kunnat förorda. Härtill återkommer utskottet under avd. II B. 3:o) här nedan.

Utskottet.

B. Särskilda anslag för budgetåret 1929/1930.

1:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att dels godkänna följande ordinarie stater för försvarsdepartementet, att tillämpas från och med den 1 juli 1929:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor	186,600: —	Departementet.
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. å kansliavdelningen, <i>förslagsanslag</i>	»	22,680: —	
Arvoden till registrator i departementet samt till viss personal å kommandoexpeditionerna	»	36,060: —	
		<u>Förslagsanslag kronor 245,340: —</u>	

B. Övergångsstat.

Avlöningar, *förslagsanslag* kronor 26,500: —
dels ock minska ordinarie förslagsanslaget till departementet, nu 280,060 kronor, med 8,220 kronor till 271,840 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 169—171 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag torde anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. å kansliavdelningen böra bibehållas vid nu utgående belopp, 186,600 kronor respektive 22,680 kronor.

Utskottet.

I anslutning till den ståndpunkt, utskottet intagit till frågan om omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning, bör anslagsposten till arvoden till registrator i departementet samt till viss personal å kommandoexpeditionerna beräknas på sätt för innevarande budgetår skett, dock med iakttagande av den ändring i fråga om vissa arvodesbelopp, som följer av den förordade arvodesregleringen till vissa av här ifrågakvarande befattningshavare. Anslagsposten bör alltså beräknas sålunda:

arvode till registrator i departementet	kronor	3,180: —
arvoden à 3,180 kronor till 6 pensionerade officerare å landförsvarets kommandoexpedition.....	»	19,080: —
arvoden à 3,600 kronor till 3 pensionerade officerare å samma expedition	»	10,800: —

arvoden à 2,340 kronor till 2 pensionerade underofficerare å samma expedition	kronor	4,680: —
arvode till 1 pensionerad officer å sjöförsvarets kommando- expedition	»	3,180: —
arvode till 1 pensionerad underofficer å sjöförsvarets kom- mandoexpedition	»	2,340: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>43,260: —</u>

Vad slutligen angår anslagsposten för personal å övergångsstat, nu 29,500 kronor, har departementschefen ansett densamma — med hänsyn till att en numera vakant ordinarie expeditionsvaktsbeställning i lönegraden B. 5 uppehålls av en förste expeditionsvakt å övergångsstat med avlöning i lönegraden B. 7 — böra minskas med ett belopp motsvarande avlöningen i lönegraden B. 5 eller, i runt tal, med 3,000 kronor och alltså upptagas med 26,500 kronor. Häremot har utskottet intet att erinra.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande ordinarie stater för försvarsdepartementet, att tillämpas från och med den 1 juli 1929:

A. Ordinarie avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor	186,600: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. å kansliavdelningen, <i>förslagsanslag</i>	»	22,680: —
Arvoden till registrator i departementet samt till viss personal å kommandoexpeditionerna	»	43,260: —
	<u>Förslagsanslag kronor</u>	<u>252,540: —</u>

B. Övergångsstat.

Avlöningar, *förslagsanslag* kronor 26,500: —

b) minska ordinarie förslagsanslaget till departementet, nu 280,060 kronor, med 1,020 kronor till 279,040 kronor.

Arméförvaltningen.

2:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att dels godkänna vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogat förslag till stat för arméförvaltningen, att tillämpas under budgetåret 1929/1930,

dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till arméförvaltningen, nu 532,668 kronor, med 11,116 kronor till 543,784 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är ordinarie förslagsanslaget till arméförvaltningen upptaget med 532,668 kronor. Härjämte har för arméförvaltningens verksamhet anvisats ett extra anslag av 32,900 kronor.

Med hänsyn till den ställning, utskottet intagit till frågan rörande omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning, ifrågasätter utskottet icke någon ändring för nästkommande budgetår vare sig i avseende å det ordinarie anslaget till arméförvaltningen eller beträffande de grunder, enligt vilka det extra anslaget för upprätthållande av arméförvaltningens verksamhet beräknats för nu löpande budgetår. Utskottet förväntar emellertid, att de inskränkningar i fråga om den civila icke-ordinarie personalen inom ämbetsverket komma att vidtagas, som utan olägenhet ur arbetssynpunkt kunna komma till stånd.

På grund av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) besluta, att den för budgetåret 1928/1929 gällande staten för arméförvaltningen skall oförändrad tillämpas under budgetåret 1929/1930,

b) i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptaga ordinarie förslagsanslaget till arméförvaltningen med oförändrat belopp, 532,668 kronor,

c) i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *upprätthållande av arméförvaltningens verksamhet* för budgetåret 1929/1930 anvisa ett extra anslag av 32,900 kronor.

3:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att

dels godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogade förslag till stater för generalitetet, arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner, generalstabskåren, artilleristaben, rullföringsbefälhavare med biträden, bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater, krigsskolan, krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, artilleriets skjutskola, arméns underofficersskola, truppförband av infanteriet, kavalleriet och artilleriet, överstelöjtnanter och majorer vid kavalleriregementena, vapendepartementets fabriker och tyganstalter, officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen, ingenjörkåren och fälttelegrafkåren, officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid trängen, trängkåren, intendenturkåren, garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, arméns sjukköterskekår samt polispersonalen i Boden och å Karlsborg, att gälla under budgetåret 1929/1930, dock med rätt för Kungl. Maj:t att i fråga om staternas tillämpning vidtaga de avvikelser och jämkningar, som under budgetåret kunna finnas erforderliga med hänsyn till omorganisationen av försvarets centrala ledning och förvaltning,

dels godkänna de i en vid berörda statsrådsprotokoll fogad »Förteckning över vissa i stat icke uppförda löner och arvoden m. fl. ersättningar» under

Avlöning till
personal vid
staber och
truppförband
m. fl.

rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret, m. fl.» upptagna arvoden,

dels öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., nu 24,000,000 kronor, med 500,000 kronor till 24,500,000 kronor,

dels ock medgiva, att under budgetåret 1929/1930 må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, beredas fyllnad till furirs av första klassen löneförmåner åt därav förtjänta, vid truppförbanden anställda beställningsmän med avlöning såsom furirer av andra klassen, vilka genomgått vederbörliga utbildningskurser och som eljest icke kunna komma i åtnjutande av sådan avlöning i följd därav, att endast beställningar av lägre grad av den kategori beställningsmän, de tillhöra, finnas i vederbörliga stater uppförda, allt under förutsättning att genom vakanser i manskapsbeställningarna å vederbörligt truppförbands stat inbesparas erforderliga medel för beredande av berörda avlöningfyllnad.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 172—195 av det återopade vid propositionen nr 175 fogade statsrådsprotokollet.

Motioner.

Utskottet har i förevarande sammanhang upptagit till behandling förut omförmälda av herr C. G. Hammarskjöld väckta motion, I: 269, i vad däri yrkats att Gotlands infanterikår skall organiseras såsom normalregemente å fastlandet, dock att till den för sådant regemente fastställda personalen måtte tillkomma 1 major och 1 subalternofficer, samt att staten för nämnda kår måtte för budgetåret 1929/1930 ökas med 1 major, 1 löjtnant och 2 fänrikar.

Vidare har utskottet här behandlat dels förenämnda av herr H. Laurin väckta motion, II: 236, vari hemställts, att riksdagen ville besluta en omorganisation av den nuvarande infanteriförläggningen å Vaxholm till en självständig kår av samma storlek i befälshänseende som Gotlands infanterikår, dels ock av herr G. Svedmans m. fl. motion, II: 415, vari gjorts enahanda hemställan, som innefattas i nyssnämnda yrkande av herr C. G. Hammarskjöld.

Kungl. Maj:ts förslag.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 196 till 1928 års riksdag beräknades ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. för budgetåret 1928/1929 sålunda:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor 23,881,781: —
B. Kallortstillägg	» 56,000: —
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa truppförband	» 5,000: —
D. Felräkningspenningar	» 16,000: —
E. Arvoden åt sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenten	» 7,500: —
F. Hyresbidrag	» 44,000: —
G. Anställningspenningar	» 55,000: —
H. Dagavlöning och dagavlöningsstillägg åt indelt manskap	» 117,000: —

I. Kostnader för musikelever.....	kronor	14,000: —
J. Gottgörelse för tjänstehästar	»	99,920: —
K. Stipendier för underlättande av officersrekryte- ringen i Boden	»	16,000: —
L. Ekiperingshjälp	»	68,550: —
M. Vissa arvoden m. m.	»	563,244: —
N. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m.	»	50,000: —
<hr/>		
Summa kronor		24,993,995: —

Den sålunda erhållna summan ansågs kunna minskas med dels 760,000 kronor, utgörande beräknad ersättning för tjänstebostäder, dels 186,600 kronor för beräknade vakanser i manskapsgraden, dels ock 70,000 kronor, utgörande beräknad ersättning från respektive landsting till vissa militära sjukhus. Det återstående beloppet, 23,977,395 kronor, avrundades till 24,000,000 kronor.

Med avseende å den sålunda framlagda anslagsberäkningen vidtogs av riksdagen vissa jämkningar, vilka dock icke ansågos vara av beskaffenhet att föranleda någon ändring av den utav Kungl. Maj:t föreslagna anslagssumman. Ordinarie avlöningsanslaget upptogs alltså i riksstaten för budgetåret 1928/1929 med 24,000,000 kronor.

För budgetåret 1929/1930 har anslaget ansetts böra beräknas under motsvarande rubriker som för innevarande budgetår och på följande sätt:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor	23,925,143: —
B. Kallortstillägg	»	56,000: —
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa truppförband	»	5,000: —
D. Felräkningspenningar	»	16,000: —
E. Arvoden åt sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenten	»	7,500: —
F. Hyresbidrag	»	44,000: —
G. Anställningspenningar	»	55,000: —
H. Dagavlönning och dagavlönningstillägg åt indelt manskaf	»	99,000: —
I. Kostnader för musikelever	»	14,000: —
J. Gottgörelse för tjänstehästar	»	97,000: —
K. Stipendier för underlättande av officersrekryte- ringen i Boden	»	16,000: —
L. Ekiperingshjälp	»	68,550: —
M. Vissa arvoden m. m.	»	551,539: —
N. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m.	»	50,000: —
<hr/>		
Summa kronor		25,004,732: —

Sistnämnda summa har minskats med dels 760,000 kronor, utgörande beräknad ersättning för tjänstebostäder, dels 178,200 kronor för beräknade vakanser i manskapsgraden, dels ock 70,000 kronor för beräknad ersättning från respektive landsting till vissa militära sjukhus. Härefter återstående belopp, 23,996,532 kronor, utgör det, i enlighet med hittills tillämpade grunder, beräknade medelsbehovet under anslaget.

Departementschefen har emellertid framhållit, hurusom under en följd av år de verkliga utgifterna under ordinarie avlöningsanslaget kommit att överstiga det å anslaget upptagna beloppet. Sålunda hade, vad det senast tilländalupna budgetåret beträffar, utgifterna med icke mindre än, i runt tal, 1,530,000 kronor överstigit anslagsbeloppet för samma budgetår. Av nämnda överskridande hänförde sig visserligen något mer än hälften till vissa med övergången till den nya härorganisationen sammanhängande omständigheter, vilka icke komme att inverka på anslagsbelastningen för nästkommande budgetår. I övrigt syntes det departementschefen, att anslagets överskridande, såsom av arméförvaltningen anförts, i viss mån vore beroende av det sätt, varpå de i staterna upptagna anslagsposterna till löner åt ordinarie personal beräknats. Medan dessa poster för civilmilitär personal beräknats med ledning av lönebeloppet i näst högsta löneklassen inom vederbörlig lönegrad, hade de däremot för officerare och underofficerare beräknats efter genomsnittslönen inom lönegraden. Arméförvaltningen hade också uttalat, att med en tillämpning av den senare beräkningsgrunden det förefölle, som om kostnaderna skulle komma att uppskattas till belopp, som understege det faktiskt förefintliga medelsbehovet. I anslutning härtill har departementschefen uttalat, att det vore hans avsikt att föranstalta om en noggrann utredning rörande beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag, och borde denna utredning verkställas med den skyndsamhet, att resultatet därav föreläge vid tidpunkten för uppgörandet av anslagsberäkningen för budgetåret 1930/1931. Vad beträffade budgetåret 1929/1930, hade departementschefen — såsom av honom redan i årets statsverksproposition framhållits — ansett den under anslaget beräknade summan böra höjas med 500,000 kronor.

I överensstämmelse härmed har ordinarie avlöningsanslaget för budgetåret 1929/1930 av Kungl. Maj:t beräknats till, i avjämnat tal, 24,500,000 kronor.

Beträffande de särskilda delarna av anslagsberäkningen torde utskottet kunna inskränka sig till att omförmåla följande.

Den för budgetåret 1927/1928 gällande *staten för bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater* upptog 40 bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt 18 fältläkarstipendiater, medan antalet enligt nu gällande stat utgör 36, respektive 14. För nästkommande budgetår har departementschefen, i enlighet med arméförvaltningens förslag, ansett minskning böra ske med 4 bataljonsläkarbeställningar och 5 fältläkarstipendiatbefattningar. Å den nya staten har sålunda upptagits 32 beställningar för bataljons-

läkare och 9 befattningar för fältläkarstipendiater. Liksom för närvarande har i särskilda anmärkningar till staten stadgats, att, vid inträffande avgång i beställning såsom bataljonsläkare, frågan om beställningens återbesättande skall underställas Kungl. Maj:ts prövning, samt att för fältläkarstipendiaterna avsedda arvoden skola indragas i mån av avgång bland nämnda befattningshavare.

Den för *skjutskolan för infanteriet och kavalleriet gällande staten* upptager, bland andra, dels två ställföreträdande chefer, den ene avsedd för kulsprutekursen för subalternofficerare och den andre för kursen i skjutning och eldstrid för underofficerare, dels en vapenhantverkare, samtliga avsedda att inbeordras under högst 50 dagar. För de ställföreträdande cheferna hava i staten upptagits särskilda arvoden å respektive 400 och 300 kronor. Enligt en vid staten fogad anmärkning 5 må arvodena till de ställföreträdande cheferna samt tjänstgöringstraktamenten till dessa ävensom till nämnda vapenhantverkare utgå endast under förutsättning, att de ifrågavarande kurserna förläggas å annan ort än Rosersberg. Departementschefen har funnit sig böra biträda ett av myndigheterna framställt förslag, att till anmärkning 5 vid staten måtte göras ett tillägg av innehåll, att, därest de ifrågavarande kurserna förlades till Rosersberg, chefen för skjutskolan skulle äga att fördela de åsyftade arvodena bland den lärarpersonal, som därigenom erhåller ökad undervisningsskyldighet.

Den i samband med antagandet av 1925 års härordning beslutade organisationen av *arméns underofficersskola* grundades på den förutsättningen, att skolan skulle förläggas i anslutning till ett truppförband.

Vid behandlingen i statsrådet den 9 mars 1928 (se prop. nr 196, sid. 50) av förslaget till stat för arméns underofficersskola för innevarande budgetår yttrade dåvarande departementschefen — under hänvisning till att förslag komme att avlätas till samma års riksdag av innebörd, bland annat, att arméns underofficersskola från och med utbildningsåret 1928/1929 skulle förläggas till det i följd av Upplands artilleriregementes indragning ledigblivna artillerietablissemang i Uppsala — att den för skolan sålunda avsedda självständiga förläggningen måhända torde nödvändiggöra, att särskild personal disponerades för förvaltningsändamål och dylikt. Intill dess fastare hållpunkter vunnits för bedömande av denna fråga, syntes det departementschefen, att det borde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de provisoriska åtgärder, som i berörda hänseende kunde visa sig erforderliga under det närmaste utbildningsåret. Detta uttalande föranledde icke någon erinran från riksdagens sida. Genom brev den 11 maj 1928 föreskrev sedermera Kungl. Maj:t, att arméns underofficersskola skulle från och med utbildningsåret 1928/1929 förläggas till det lediga artillerietablissemang i Uppsala.

Med avseende å förvaltningen vid arméns underofficersskola har Kungl. Maj:t genom brev den 22 juni 1928 meddelat vissa bestämmelser. För tillgodoseende av behovet av förvaltningspersonal vid underofficersskolan hava, jämlikt särskilda Kungl. Maj:ts beslut den 23 mars, den 24 maj och den

22 juni 1928, för tiden till och med den 30 juni 1929 *dels* till skolan beordrats följande personal å övergångsstat, nämligen en kapten för tjänstgöring såsom intendent, tillika kasernofficer, samt tre underofficerare för tjänstgöring, en såsom förrådsförvaltare m. m., en såsom köksföreståndare m. m. och en såsom stallunderofficer m. m., *dels ock* anstälts en maskinist och en eldare samt en kokerska.

Departementschefen har, i likhet med arméförvaltningen, ansett, att den förvaltningspersonal, som enligt vad här nämnts för tiden intill den 1 juli 1929 anstälts för olika uppgifter vid underofficersskolan, och vilken personal med hänsyn till skolans organisation torde vara oundgängligen erforderlig, från och med budgetåret 1929/1930 bör upptagas å vederbörlig stat. I enlighet härmed och under erinran om det av nästlidet års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t fattade beslutet angående uppförande på stat såsom ordinarie beställningshavare av, bland andra, maskinister och eldare av 1. klassen vid arméns truppförband, tillstyrker departementschefen, att å staten upptagas ordinarie beställningar för en maskinist med placering i 3. lönegraden och en eldare av 1. klassen med placering i 1. lönegraden å löneplanen C i officersavlöningsreglementet. Under rubriken icke-ordinarie befattningshavare böra vidare uppföras en arvodesbefattning för pensionerad officer, avsedd såsom intendent m. m., samt tre arvodesbefattningar för pensionerade underofficerare, avsedda, en såsom förrådsförvaltare m. m., en såsom köksföreståndare m. m. och en såsom kasernunderofficer, tillika stallunderofficer m. m. Tillsvidare böra dessa arvodesbefattningar, på sätt som gäller beträffande övriga för pensionerad personal avsedda befattningar, såsom regel uppehållas av personal å övergångsstat. För en kokerska vid skolan bör en befattning upptagas å förteckningen över vissa i stat icke uppförda löner och arvoden m. fl. ersättningar. Vidare avses uppborðsmannaarvoden att utgå för uppehållande av befattningarna som köksföreståndare och som furageuppborðsman vid underofficersskolan.

Ett av skolchefen framfört förslag om beredande av särskilda arvoden åt vissa officerare vid skolan har departementschefen, med hänsyn till vad lönenämnden därom yttrat, icke funnit sig för närvarande böra biträda.

Departementschefen förutsätter, att det får bero på Kungl. Maj:t att, i enlighet med 1928 års riksdags beslut angående underlättande av övergången till de från och med budgetåret 1928/1929 nyinrättade ordinarie beställningarna för maskinister och eldare av 1. klassen, meddela föreskrifter rörande övergång till de ordinarie beställningar, vilkas inrättande här ovan föreslagits.

I syfte att utjämna den ogynnsamma ställning i lönehänseende, som, vid jämförelse med officerare ur andra truppslag, drabbar officerare vid artilleriets truppförband och vid fortifikationen på grund av skyldigheten för de sistnämnda att för vinnande av löjtnantsbefordran genomgå artilleri- och ingenjörhögskolans lägre (allmänna) kurs, har departementschefen förordat ett framställt förslag, att lönedisposition må äga rum i avseende å artilleriets och fortifikationens officerare under elevtiden vid artilleri- och ingen-

jörhögskolans allmänna kurser samt under tiden efter avlagd godkänd examen vid högskolan och intill dess vederbörande befordras till löjtnant på stat eller erhåller förordnande å sådan beställning. Härav föranledes viss ändrad avfattning av de i anmärkningarna vid *staterna för artilleritruppförbanden, med undantag av Karlsborgs artilleriregemente*, och vid *staten för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen* införda regler om lönedispositioner.

Å den nuvarande *staten för intendenturkåren* finnas upptagna anslagsposter å respektive 28,500 kronor och 15,000 kronor för tjänstgöringstraktamenten till sådana intendents- eller förvaltaraspiranter, som avlagt intendents- eller förvaltarexamen, under tjänstgöring utom eget truppförbands förläggningssort samt för dagarvoden åt officerare och underofficerare, vilka, utan att uppbära lön å intendenturkårens stat eller vara berättigade till tjänstgöringstraktamente, förordnas att uppehålla befattning vid nämnda kär. I enlighet med arméförvaltningens förslag hava ifrågakvarande anslagsposter för nästkommande budgetår nedsatts till 22,100 respektive 11,000 kronor.

I anledning av ett från arméförvaltningens intendents- och civila departement samt sjukvårdsstyrelse inkommet förslag i ämnet meddelade Kungl. Maj:t genom brev den 12 oktober 1928 vissa bestämmelser beträffande naturaförmåner till i gällande *stater för garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden* upptagen ekonomi- och betjäningsspersonal, vars avlöning bestrides av de under rubriken »C. Särskilda anslagsposter» i respektive stater till vederbörande chefläkares förfogande ställda medel. I sammanhang härmed förklarade Kungl. Maj:t sig vilja på framställning av arméförvaltningen taga under omprövning, huruvida med hänsyn till förekommande omständigheter i brevet avsedd personal skäligen kunde komma i åtnjutande av förhöjning i till densamma utgående avlöning.

På grund härav hava intendents- och civila departementen samt sjukvårdsstyrelsen i skrivelse den 27 november 1928 — under förutsättning av bifall till en av nämnda departement och styrelse den 2 i samma månad gjord framställning därom, att i staten för budgetåret 1929/1930 för garnisonssjukhuset i Boden finge beräknas avlöning för sex kvinnliga sjukhusbiträden utöver det antal dylika biträden, som vore upptaget i nu gällande stat för sjukhuset — avgivit förslag till avlöningsförhöjning åt den i förenämnda brev den 12 oktober 1928 avsedda personalkategorien. Enligt berörda förslag skulle de under rubriken »C. Särskilda anslagsposter» i staterna för garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden till vederbörande chefläkares förfogande ställda anslagsbelopp för anställande av ekonomi- och betjäningsspersonal höjas med respektive 6,448, 186 och 10,006 kronor eller tillhoppa 16,640 kronor för år räknat. Sedermera hava intendents- och civila departementen samt sjukvårdsstyrelsen i skrivelse den 19 januari 1929 inkommit med viss i ärendet inforrad utredning, utvisande, att genom den nu föreslagna löneförhöjningen ifrågakvarande personal skulle komma i åtnjutande av ungefär liknande avlöning, som tillkomme personal av motsvarande kvalifikationer vid statens hospital och vissa av arméns truppförband.

Då genom förenämnda brev den 12 oktober 1928 i möjligaste mån enhetliga bestämmelser blivit gällande beträffande naturaförmåner — speciellt i vad avser kost, respektive ersättning därför — för nu ifrågakarande personal vid garnisonssjukhusen och personal av motsvarande kvalifikationer vid arméns truppförband, har departementschefen funnit det vara med rättvisa och billighet förenat, att sjukhuspersonalen i fråga jämväl kommer i åtnjutande av i stort sett lika avlöningsförmåner som vid truppförband anställd personal av samma kategori, detta så mycket mera som därigenom, enligt vad av berörda utredning framgår, även någorlunda överensstämmelse i avlöningshänseende bliver rådande mellan likartad personal å garnisonssjukhusen och vid statens hospital.

Vad vidare särskilt angår garnisonssjukhuset i Boden, har en ökning av sjukvårds- och betjäningsspersonalen därstädes ansetts påkallad dels i anledning av att det hittillsvarande samarbetet mellan garnisonssjukhuset och länslasarettet i Umeå i fråga om utbildning av sjuksköterskeelever upphört, dels ock i övrigt med hänsyn till omfattningen av verksamheten vid sjukhuset.

I samband med avlöningsanslaget har framställning gjorts i syfte att jämväl under budgetåret 1929/1930 måtte få beredas *avlöningsfyllnad åt vissa beställningsmän*. Förslaget innebär, att, efter Kungl. Maj:ts beprövande, fyllnad till furirs av första klassen löneförmåner måtte få utgå till därav förtjänta, vid truppförbanden anställda beställningsmän med avlöning såsom furirer av andra klassen, vilka genomgått vederbörliga utbildningskurser och som eljest icke kunde komma i åtnjutande av sådan avlöning i följd därav, att endast beställningar av lägre grad av den kategori beställningsmän, de tillhörde, funnes i vederbörliga stater uppförda, allt under förutsättning att genom vakanser i manskapsbeställningarna å vederbörligt truppförbands stat inbesparas erforderliga medel för beredande av berörda avlöningsfyllnad.

*Utskottets
yttrande.*

Vad angår de i motionerna I: 269 och II: 415 framställda yrkandena om ändrad organisation av Gotlands infanterikår, har ifrågakarande spørsmål, såsom framgår av den utav departementschefen i förevarande proposition (sid. 103—104) lämnade redogörelsen, redan bragts under Kungl. Maj:ts prövning. Departementschefen har emellertid här uttalat, att samtliga de ändringar i den genom 1925 års försvarsordning fastställda organisationen, som kunna befinnas erforderliga i syfte att ur densamma söka utvinna största möjliga grad av effektivitet, böra i ett sammanhang föreläggas riksdagen, sedan hithörande frågor blivit vederbörligen utredda. Enligt vad utskottet har sig bekant, pågår också för närvarande utredning i ämnet genom särskilda sakkunniga. Med hänsyn till dessa förhållanden har utskottet icke funnit sig böra tillstyrka motionärernas ifrågakarande förslag. Av motsvarande skäl anser sig utskottet icke heller kunna biträda det i motionen II: 236 framställda yrkandet, att det för Vaxholm avsedda detachementet ur Göta livgarde måtte organiseras såsom självständig kår av samma storlek som Gotlands infanterikår.

Utskottet övergår härefter till de särskilda personalstaterna under avlöningsanslaget. Vad departementschefen i avseende å dessa stater föreslagit eller eljest anfört i propositionen — såvitt däri icke innefattas frågor, som hava samband med utskottets under avdelning I gjorda hemställan — har icke givit utskottet anledning till någon erinran. I fråga om de stater, som för budgetåret 1929/1930 böra äga giltighet, får utskottet i anslutning härtill anföra följande.

Av den ställning, utskottet intagit till Kungl. Maj:ts förslag rörande omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning, följer, att icke samtliga de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogade förslag till personalstater kunna i oförändrat skick godkännas för tillämpning under budgetåret 1929/1930. Å andra sidan kunna icke heller samtliga de för innevarande budgetår gällande staterna givas fortsatt tillämpning under budgetåret 1929/1930, antingen beroende på att den utav utskottet i det föregående förordade arvodesregleringen för pensionerad personal i några fall medför statändringar eller på vissa utav departementschefen framställda detaljförslag. I sistnämnda hänseende syftar utskottet på de utav departementschefen förordade ändringarna med avseende å staten för bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater, staterna för infanteriskjutskolan och arméns underofficersskola, avfattningen av anmärkningarna till vissa artilleritruppförbands stater samt den för officerare m. fl. vid fortifikationen gemensamma staten, storleken av vissa anslagsposter å staten för intendenturkåren ävensom staterna för garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden.

Följande för innevarande budgetår gällande stater torde böra äga tillämpning jämväl under budgetåret 1929/1930, nämligen: staten för generalitetet, staten för arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner, staten för generalstaben, sistnämnda stat dock med den ändring, att arvodet till envar av bibliotekarien och aktuarien å organisationsavdelningen upptages till 3,600 kronor, staten för artilleristaben, staten för kommandantskapet i Boden, staten för krigshögskolan, staten för artilleri- och ingenjörhögskolan, staten för artilleriets fabriker och tyganstalter, staten för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid trängen samt staten för arméns sjuksköterskekår.

Av de vid förenämnda statsrådsprotokoll fogade förslagsstaterna torde följande böra med iakttagande av här nedan gjorda erinringar äga tillämpning under budgetåret 1929/1930, nämligen: staten för rullföringsbefälhavare med biträden, staten för bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater, staten för krigsskolan, staten för ridskolan, staten för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, staten för artilleriets skjutskola, staten för arméns underofficersskola, staterna för truppförband av infanteriet, kavalleriet och artilleriet, staten för överstelöjtnanter och majorer vid kavalleriregementena, staten för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen, staterna för ingenjörkårerna och fälttelegrafkåren, staterna för trängkårerna, staten för intendenturkåren, sistnämnda stat dock med den ändring, att kaptens- och löjtnantsbeställningarna

skola bibehållas vid nuvarande antal av 62 respektive 9, staterna för garnisons-sjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, sistnämnda stat dock med den ändring av anmärkning 2, att ordet »militärbefälhavarens» utbytes mot orden »kommendantens i Bodens fästning», ävensom staten för polispersonalen i Boden och å Karlsborg.

De framlagda beräkningarna av de övriga under avlöningsanslaget upptagna särskilda anslagsposterna hava icke givit utskottet anledning till erinran i vidare mån, än att utskottet velat framhålla, att i följd av utskottets avstyrkande av det förut avhandlade omorganisationsförslaget arvodet till värmeingenjören å arméförvaltningens fortifikationsdepartement fortfarande torde böra upptagas under anslagsposten till vissa arvoden m. m. (under rubriken A. å arvodesförteckningen). I anslutning till departementschefens förslag att å arvodesförteckningen (rubriken A.) uppföra ytterligare ett arvode å 1,200 kronor för en arbetsofficer vid Åkers krutbruk, har utskottet funnit sig böra uttala, att utskottet, i likhet med departementschefen, väl förutsätter, att kommendering av en officer för ändamålet kan äga rum, utan att antalet i staterna för artilleritruppförbanden uppförda officersbeställningar av denna anledning behöver ökas, men även utgår ifrån, att en dylik kommendering icke heller för med sig krav på särskild medelsanvisning av riksdagen för ordnande av bostadsförhållandena för officeren i fråga.

Enligt vad ovan nämnts, har Kungl. Maj:t gjort framställning i syfte att jämväl under budgetåret 1929/1930 måtte, i likhet med vad under en längre följd av år ägt rum, få beredas avlöningsfyllnad åt vissa beställningsmän. Det har syntts utskottet lämpligt, att riksdagen lämnar Kungl. Maj:t be- myndigande tillsvidare att besluta angående dylik förmån enligt de nuvarande reglerna härför.

Såsom ovan nämnts, har departementschefen, under hänvisning till att de verkliga utgifterna under ordinarie avlöningsanslaget under en följd av år kommit att överstiga det å anslaget upptagna beloppet, ansett, att den under anslaget beräknade summan borde höjas med 500,000 kronor. Utan att närmare ingå på de av departementschefen antydda skäl, som må ligga till grund för överskridandet, har det syntts utskottet, att, med hänsyn till den utav departementschefen i utsikt ställda utredningen rörande beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag, den sålunda ifrågasatta förhöjningen av anslagsberäkningen icke för närvarande bör komma till stånd. Utskottet finner sig vid sådant förhållande böra förorda, att anslaget för nästkommande budgetår upptages med samma belopp som för nu löpande budgetår eller 24,000,000 kronor.

På grund av vad utskottet sålunda anfört och med erinran att utskottet ovan under avd. II A. avstyrkt herr C. G. Hammarskjölds motion I: 269 i vad den avser arvodena till vissa av aktuarierna vid generalstaben, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) med avslag å herr C. G. Hammarskjölds motion I: 269, i vad den avser organisationen av Gotlands infanterikår och

arvodena till vissa av aktuarierna vid generalstaben, samt herrar Svedmans m. fl. och Laurins motioner II: 415 och II: 236 besluta,

att följande under innevarande budgetår gällande stater skola äga fortsatt tillämpning under budgetåret 1929/1930, nämligen: staten för generalitetet, staten för arméfördelningsstaber, militärbefäl och inspektioner, staten för generalstaben, sistnämnda stat dock med av utskottet ovan angiven ändring, staten för artilleristaben, staten för kommandantskapet i Boden, staten för krigshögskolan, staten för artilleri- och ingenjörhögskolan, staten för artilleriets fabriker och tyganstalter, staten för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid trängen samt staten för arméns sjuksköterskekår,

samt att av de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogade förslag till stater följande skola äga giltighet under budgetåret 1929/1930, nämligen: staten för rullföringsbefälhavare med biträden, staten för bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater, staten för krigsskolan, staten för ridskolan, staten för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, staten för artilleriets skjutskola, staten för arméns underofficersskola, staterna för truppförband av infanteriet, kavalleriet och artilleriet, staten för överstelöjtnanter och majorer vid kavalleriregementena, staten för officerare och underofficerare med vederlikar m. fl. vid fortifikationen, staterna för ingenjörkårerna och fälttelegrafkåren, staterna för trängkårerna, staten för intendenturkåren, sistnämnda stat dock med av utskottet ovan angiven ändring, staterna för garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, sistnämnda stat likaledes med av utskottet ovan angiven ändring, ävensom staten för polispersonalen i Boden och å Karlsborg;

b) godkänna de i en vid samma protokoll fogad »Förteckning över vissa i stat icke uppförda löner och arvoden m. fl. ersättningar» under rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret m. fl.» upptagna arvoden, dock med den av utskottet ovan angivna jämkning;

c) upptaga ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. med oförändrat belopp, 24,000,000 kronor;

d) medgiva, att fyllnad till furirs av första klassen löneförmaner må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, tillsviðare beredas därav förtjänta, vid truppförbanden anställda beställningsmän med avlöning såsom furirer av andra klassen, vilka genomgått vederbörliga utbildningskurser och som eljest icke kunna komma i åtnjutande av sådan avlöning i följd därav, att endast beställningar av lägre grad av den kategori beställningsmän, de tillhöra, finnas i vederbörliga stater uppförda, allt under förut-

sättning att genom vakanser i manskapsbeställningarna å vederbörligt truppförbands stat inbesparas erforderliga medel för beredande av berörda avlöningsfyllnad.

*Marin-
förvaltningen.*

4:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att dels godkänna vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogat förslag till stat för marinförvaltningen, att tillämpas under budgetåret 1929/1930, dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till marinförvaltningen, nu 260,370 kronor, med 600 kronor till 260,970 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Såsom nämnt, är ordinarie förslagsanslaget till marinförvaltningen i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med ett belopp av 260,370 kronor. I anslutning till den ställning, utskottet intagit till frågan rörande omorganisation av försvarsväsendets centrala ledning och förvaltning, torde den för marinförvaltningen för innevarande budgetår gällande staten böra äga fortsatt tillämpning under nästföljande budgetår.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) besluta, att den för budgetåret 1928/1929 gällande staten för marinförvaltningen skall oförändrad tillämpas under budgetåret 1929/1930,

b) i riksstaten för budgetåret 1929/1930 upptaga ordinarie förslagsanslaget till marinförvaltningen med oförändrat belopp, 260,370 kronor.

*Avlöning till
personal vid
kårer och
stater m. fl.*

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att dels godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogade förslag till stater för flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår, kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl., mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans eklestiastikstat och flottans poliskår m. fl., vid marininstaben anställd personal, vid flottans sjukhus i Karlskrona anställd personal, sjörullföringsbefälhavare med biträden, sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan, marinens underofficersskolor och skeppsgosseskolorna, att gälla under budgetåret 1929/1930, dels godkänna de i en vid berörda protokoll fogad »Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.» under rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret, m. fl.» upptagna arvoden,

dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl., nu 10,840,000 kronor, med 360,000 kronor till 11,200,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 195—208 av det återopade, vid propositionen nr 175 fogade statsrådsprotokollet.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft motionen, II: 57, av herr A. Törnkvist. Motionärens framställning går ut på, att poliskonstaplarna vid flottans poliskår i Karlskrona A. Larsson och C. A. Carlsson måtte tillerkännas rätt att från 1 december 1928 återinträda i den ordinarie löneställning, som de innehade intill den 1 december 1926, samt att nämnda två poliskonstaplar måtte vid rekryteringen av den ordinarie poliskåren vid flottan likställas med de övertaliga polismän, som enligt 1925 års försvarsproposition avsåges att bibehållas i tjänst under vissa förutsättningar.

Motionären har till stöd för sin framställning anfört följande:

»När, i överensstämmelse med försvarsbeslutet år 1925, omorganisation av flottans poliskår i Karlskrona skedde, blevo ett par konstaplar, som tidigare varit i ordinarie beställningshavares ställning och med lön enligt C. 2 i avlöningsreglementet för officerare m. fl., kvar i tjänst men nedflyttades i samma reglementes lönegrad C. 1. Den ene av nämnda konstaplar, A. Larsson, antogs i poliskåren som extra konstapel den 1 november 1914 och befordrades till ordinarie konstapel 1 maj 1916, den andre, C. A. Carlsson, antogs som extra konstapel den 4 oktober 1918 och befordrades till ordinarie konstapel den 1 april 1923.

Deras kvarblivande i tjänst i oförändrad tjänsteställning synes mig rättvisligen betinga, att de också få behålla tjänstens löneställning. Försvarsbeslutet förutsatte icke i något fall och sålunda ej heller i fråga om dessa lönenedsättning för i tjänst kvarblivande befattningshavare. Riksdagen beslöt, att ett tjugotal övertaliga poliser skola bibehållas i tjänst till uppnådd pensionsålder eller tills de av andra orsaker avgå samt att under denna tid motsvarande antal löner för korpraler (högbåtsmän), vilka i den nya organisationen avsetts för polis- och bevakningstjänst, skola hållas vakanta. De två poliser det här är fråga om voro de enda återstående av den gamla kåren, sedan »de övertaligas» antal fyllts, och de hava medgivits att stå kvar i tjänsten och avlönats som extra. För dem hållas, såvitt uppgifter, likaledes korpralsbeställningar vakanta. Som förut påpekats befinna de sig fortfarande i samma tjänsteställning som då de voro ordinarie konstaplar, det är blott lönenedsättningen som för dem inträtt.

Då nu praxis faktiskt blivit sådan, att i stället för 20 övertaliga polismän vi ha 22 med motsvarande vakanta korpralsbeställningar, förefaller det som skäligt, att riksdagen likställer dem alla i rättigheter, vilket var den verkliga innebörden i försvarsbeslutet 1925 angående flottans poliskår.»

I Kungl. Maj:ts proposition nr 196 till 1928 års riksdag beräknades ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. för budgetåret 1928/1929 sålunda:

Kungl. Maj:ts
förslag.

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor	10,627,479:—
B. Felräkningspenningar, <i>förslagsvis</i>	»	2,400:—
C. Inkvarteringsbidrag till kadetter m. fl., <i>förslagsvis</i>	»	7,000:—
D. Avlöning till icke-ordinarie personal å stationskontoren m. fl. expeditioner, <i>högst</i>	»	60,000:—
E. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal vid kustartilleriet och skeppsgossekåren i Marstrand, <i>förslagsvis</i>	»	4,380:—

F. Ekiperingshjälp, <i>förslagsvis</i>	kronor	29,450: —
G. Arvoden m. m. enligt förteckning	»	52,000: —
H. Kostnader för musikelever vid flottan	»	1,000: —
I. Kostnader för musikelever vid kustartilleriet ...	»	800: —
J. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m., <i>förslagsvis</i>	»	12,000: —
K. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11,400: —
<hr/>		
Summa kronor		10,807,909: —

Härutöver beräknades såsom merkostnad för avlöning till manskap, kvarstående å äldre löneplan, ett belopp av 200,000 kronor, varmed den nyssnämnda summan, 10,807,909 kronor, alltså höjdes. Från den sålunda beräknade anslagssumman, 11,007,909 kronor, gjordes däremot avdrag *dels* med 125,000 kronor för ersättning för tjänstebostäder och *dels* med 47,000 kronor för vakanta löner till högbåtsmän. Återstående summa, 10,835,909 kronor, avrundades till 10,840,000 kronor.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag upptog riksdagen förevarande anslag med 10,840,000 kronor.

För nästkommande budgetår har anslaget ansetts böra beräknas under samma rubriker som för det nu löpande budgetåret och på följande sätt:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor	10,639,635: —
B. Felräkningspenningar, <i>förslagsvis</i>	»	2,400: —
C. Inkvarteringsbidrag till kadetter m. fl., <i>förslagsvis</i> ...	»	7,000: —
D. Avlöning till icke-ordinarie personal å stations- kontoren m. fl. expeditioner, <i>högst</i>	»	60,000: —
E. Kvinnlig sjukvårds- och ekonomipersonal vid kust- artilleriet och skeppsgossekåren i Marstrand, <i>förslagsvis</i>	»	4,380: —
F. Ekiperingshjälp, <i>förslagsvis</i>	»	29,450: —
G. Arvoden m. m. enligt förteckning	»	54,334: —
H. Kostnader för musikelever vid flottan	»	2,000: —
I. Kostnader för musikelever vid kustartilleriet ...	»	800: —
J. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m., <i>förslagsvis</i>	»	12,000: —
K. Ålderstillägg, <i>förslagsvis</i>	»	11,600: —
<hr/>		
Summa kronor		10,823,599: —

Härutöver beräknas såsom merkostnad för avlöning till manskap, kvarstående å äldre löneplan, ett belopp av 150,000 kronor, varmed nyssnämnda summa, 10,823,599 kronor, alltså höjts. Från den sålunda erhållna summan, 10,973,599 kronor, har sedan avdragits *dels* ett belopp av 125,000 kronor, utgörande beräknad ersättning för tjänstebostäder, *dels* ett belopp av 56,000 kronor för beräknad besparing på grund av förefintliga vakanser bland

högbåtsmän. Härefter återstående belopp, 10,792,599 kronor, utgör det, i enlighet med hittills tillämpade grunder, beräknade medelsbehovet under anslaget.

Departementschefen har emellertid framhållit, att, i likhet med vad fallet varit beträffande lantförsvarets avlöningsanslag, de verkliga utgifterna även å nu förevarande anslag under en följd av år kommit att avsevärt överstiga det i riksstaten upptagna beloppet. För budgetåret 1927/1928 hade sålunda ett överskridande av anslaget ägt rum med icke mindre än omkring 750,000 kronor. Nämda förhållande syntes i väsentlig mån vara beroende av det sätt, varpå de i staterna upptagna anslagsposterna till löner åt den militära personalen beräknats. Även i avseende å beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag hade departementschefen för avsikt att föranstalta om en skyndsamt utredning, så att resultatet av densamma kunde föreligga vid tidpunkten för uppgörandet av anslagsberäkningen för budgetåret 1930/1931. Vad beträffade budgetåret 1929/1930, hade departementschefen — såsom redan i årets statsverksproposition framhållits — ansett den enligt hittills tillämpade grunder beräknade anslagssumman böra höjas med 400,000 kronor.

I överensstämmelse härmed har sjöförsvarets avlöningsanslag för budgetåret 1929/1930 av Kungl. Maj:t beräknats till, i avrundat tal, 11,200,000 kronor.

Beträffande de särskilda delarna av anslagsberäkningen torde utskottet kunna inskränka sig till att omförmåla följande.

Sedan Svenska underofficersförbundet uti skrivelse till Kungl. Maj:t gjort framställning om, bland annat, vidtagande av jämkningar beträffande det i gällande stater upptagna antalet underofficersbeställningar vid flottan och kustartilleriet, i syfte att förbättrade befordringsutsikter måtte vinnas för underofficerare av 2:a och 3:e graden (flaggkorpraler), har chefen för marin-staben i över framställningen avgivet utlåtande tillstyrkt en jämkning i de nu för flottan och kustartilleriet gällande staterna, så att de däri upptagna underofficersbeställningarna komme att fördelas på de olika underofficers-graderna, på sätt framgår av följande tablå.

	Antalet beställningar enligt	
	gällande stater.	chefens för marin-staben förslag.
<i>Flottan:</i>		
Flaggunderofficerare, förrådsförvaltare	17	17
” ”, övriga	155	171
Underofficerare av 2:a graden	346	340
” ” 3:e ” (flaggkorpraler)	350	340
Summa	868	868
<i>Kustartilleriet:</i>		
Flaggunderofficerare, förrådsförvaltare	6	6
” ”, övriga	26	30
Underofficerare av 2:a graden	63	60
” ” 3:e ” (flaggkorpraler)	60	59
Summa	155	155

Marinförvaltningen har tillstyrkt chefens för marinstaben förevarande förslag till omläggning av antalet löner i de olika underofficersgraderna.

Såsom den förestående tablån utvisar, innebär chefens för marinstaben av marinförvaltningen tillstyrkta förslag för flottans vidkommande, att antalet flaggunderofficersbeställningar skulle ökas med 16, medan däremot antalet beställningar för underofficerare av 2:a och 3:e graden (flaggkorpraler) skulle minskas med 6 respektive 10. Av vad chefen för marinstaben anfört angående befordringsmöjligheterna inom marinens underofficerskårer har det synts departementschefen framgå, att de nu rådande förhållandena på ifrågavarande område icke kunde anses vara tillfredsställande. Då det framlagda förslaget till fördelning av underofficers- och flaggkorpralsbeställningarna syntes vara ägnat att, utan ökande av personalnumerären i dess helhet, motverka den försämring i befordringshänseende för marinens underofficerare, som inrättandet av förrådsförvaltarbeställningarna vid marinen kommit att medföra, har departementschefen funnit sig böra ansluta sig till detsamma och alltså tillstyrkt, att i *staten för flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår* antalet flaggunderofficersbeställningar ökades med 16, under det att antalet beställningar för underofficerare av 2:a och 3:e graden (flaggkorpraler) minskades med 6 respektive 10. Den härav föranledda kostnadsökningen komme att för nästföljande budgetår uppgå till omkring 15,600 kronor.

Enligt 1925 års försvarsbeslut skola underofficerarna av 3:e graden vid flottan i mån av avgång ersättas av flaggkorpraler. I staten för innevarande budgetår finnas uppförda 275 beställningar för underofficerare av 3:e graden och 75 beställningar för flaggkorpraler. Departementschefen har framhållit, att, enligt vad marinförvaltningen meddelat, man torde kunna räkna med att vid ingången av budgetåret 1929/1930 ytterligare 42 underofficerare av 3:e graden blivit ersatta av flaggkorpraler. Med hänsyn härtill borde i staten för sistnämnda budgetår antalet flaggkorpralsbeställningar ökas till 117, under det att antalet underofficersbeställningar av 3:e graden borde minskas dels med det antal beställningar, som sålunda bleve besatta med flaggkorpraler, dels ytterligare med de 10 beställningar, varmed antalet underofficerare av 3:e graden (flaggkorpraler), enligt vad i det föregående föreslagits, skulle minskas i samband med utökning av antalet flaggunderofficerare. I enlighet härmed har antalet underofficerare av 3:e graden i staten upptagits med 223.

Å förevarande stat är för innevarande budgetår uppfört ett belopp av förslagsvis 20,000 kronor till lönetillägg åt korpraler, tjänstgörande såsom riktare. Med anledning av ett utav chefen för marinstaben framställt förslag att det för ifrågavarande ändamål avsedda anslaget måtte för budgetåret 1929/1930 upptagas med 25,000 kronor, vilket förslag biträtts av marinförvaltningen, har departementschefen tillstyrkt, att anslagsposten i fråga höjes till 25,000 kronor.

Med avseende å *staten för kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl.* är att nämna, att chefens för marinstaben här ovan omfördälda förslag till åstadkommande av förbättrade befordringsutsikter för

marinens underofficerare av 2:a och 3:e graden (flaggkorpraler), såvitt kustartilleriet vidkommer, innebär, att antalet flaggunderofficersbeställningar skulle komma att ökas med 4, under det att antalet beställningar för underofficerare av 2:a respektive 3:e graden (flaggkorpraler) skulle komma att minskas med 3 respektive 1. Departementschefen har funnit sig böra biträda ifrågavarande förslag. Å förevarande stat för kustartilleriets personal har i enlighet härmed antalet flaggunderofficerare ökats från 26 till 30, antalet underofficerare av 2:a graden minskats från 63 till 60 samt sammanlagda antalet underofficerare av 3:e graden och flaggkorpraler minskats från 60 till 59. Den härav föranledda kostnadsökningen har för nästföljande budgetår beräknats uppgå till omkring 3,000 kronor.

Med hänsyn till att underofficerarna av 3:e graden i mån av avgång skola ersättas av flaggkorpraler har antalet flaggkorpralsbeställningar för nästkommande budgetår ökats med 8 eller från 11 till 19. Antalet beställningar för underofficerare av 3:e graden har i staten upptagits med 40.

Under erinran om att enligt 13 kap. 4 § i kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 260) med vissa tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena skall officer, vilken, utan att uppbära lön å intendenturkårens stat eller vara berättigad till tjänstgöringstraktamente, förordnas att uppehålla befattning vid nämnda kår, för varje tjänstgöringsdag åtnjuta dagarvode med 4 kronor, har marinförvaltningen i sitt förslag till *stat för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren m. fl.* för budgetåret 1929/1930 upptagit ett belopp av 500 kronor för dagarvoden till officerare vid marinen, vilka, utan att vara berättigade till tjänstgöringstraktamente, förordnades att uppehålla befattning vid marinintendenturkåren. Departementschefen har anfört, att försvarsväsendets lönenämnd i sin skrivelse den 19 juni 1928 med överlämnande av förslag till tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena framhållit, att från marinens och flygvapnets sida krav framställt om beredande av här ifrågavarande arvodesförmån även åt personal vid dessa grenar av försvarsväsendet. Därest förmånen i fråga befundes böra bibehållas vid armén, syntes det lönenämnden, att dessa krav näppeligen kunde avvisas. Då berörda förmån för arméns vidkommande skulle utgå även enligt de numera gällande tilläggsbestämmelserna till de militära avlöningsreglementena, har departementschefen funnit sig böra tillstyrka, att motsvarande förmån beredes marinens officerare under förordnande att uppehålla befattning vid marinintendenturkåren, ävensom att för bestridande av härav föranledda kostnader å förevarande stat upptages ett belopp av 500 kronor.

Den nu gällande *staten för sjökrigshögskolan* slutar å ett belopp av 27,117 kronor, motsvarande de beräknade kostnaderna för lärararvoden. Å staten har tidigare varit uppförd en anslagspost för avlöande av en expeditionsvakt. Då tjänsten såsom expeditionsvakt vid skolan tillsvidare bestrides av en till övergångsstat tvångsvis överförd underofficer vid kustartilleriet, har ifrågavarande anslagspost för budgetåret 1928/1929 ansetts kunna utgå ur staten. Marinförvaltningen har beräknat medelsbehovet för sjökrigshögskolans lärarpersonal för nästkommande budgetår till 27,842 kronor, varemot

departementschefen icke haft något att erinra. Med hänsyn till expeditionsvaktstjänstens fortsatta bestridande av en till övergångsstat tvångsvis överförd underofficer har icke heller för nästkommande budgetår å staten beräknats några avlöningsmedel för expeditionsvakten.

I det av marinförvaltningen uppgjorda förslaget till *stat för sjökrigsskolan* har för lärararvoden upptagits ett sammanlagt belopp av 39,225 kronor. Motsvarande belopp i den för innevarande budgetår gällande staten utgör 41,050 kronor. Emot marinförvaltningens statförslag har departementschefen icke gjort någon erinran.

Med anledning av framställning i ämnet från varvschefen vid flottans station i Karlskrona har marinförvaltningen föreslagit, att det nu i »*Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.*» under rubriken A. med 348 kronor upptagna arvodet till uppbördsmannen vid skjutbanorna vid nämnda station måtte höjas till 900 kronor. Såsom skäl för en förhöjning av nämnda arvode har anförts, att antalet skjutningar å stationens skjutbanor under de senare åren avsevärt ökats, ävensom att en stor del av dessa skjutningar numera vore förlagda till nattetid. Då det för ifrågavarande befattning nu utgående arvodet icke syntes motsvara det därmed förenade arbetet och ansvaret, har departementschefen ansett sig böra tillstyrka en höjning av det samma till det av marinförvaltningen föreslagna beloppet av 900 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Den av departementschefen framlagda beräkningen av de särskilda personalstaterna under sjöförsvarets avlöningsanslag och vad departementschefen i sammanhang därmed anført — i den mån däri icke innefattas frågor, som hava samband med utskottets hemställan under avdelning I — har icke föranlett till någon erinran från utskottets sida i annat avseende än som beror på utskottets ställning till det i motionen II: 57 framförda yrkandet.

I anslutning härtill får utskottet i fråga om personalstaterna för budgetåret 1929/1930 anföra, att av de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogade förslagsstaterna följande torde böra äga tillämpning under sagda budgetår nämligen: staten för flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår, dock med ändring, att befattningen såsom chef för marinen och anslagsposten å 1,200 kronor till arvode åt beställningshavare, som, utan att åtnjuta flaggmans lön, förordnas att uppehålla stationsbefälhavarämbetet i Stockholm, skola utgå ur staten, att flaggmansbeställningarna ökas till 5 samt att beställningarna för kommandörkapten av 1. graden och för löjtnanter minskas till 17 respektive 100; staten för kustartilleriets officerskår, underofficerskår och manskap m. fl. med den ändring, att benämningen chef för kustartilleriet bibehålles; ävensom, i oförändrat skick, staten för vid flottans sjukhus i Karlskrona anställd personal, staten för sjöullföringsbefälhavare med biträden, staten för sjökrigshögskolan, staten för sjökrigsskolan, staten för marinens underofficersskolor och staten för skeppsgosseskolorna. Den för innevarande budgetår gällande staten för vid marininstaben anställd personal torde böra givas fortsatt tillämpning även under budgetåret 1929/1930.

Det av herr Törnkvist i ovanberörda motion, II: 57, framställda yrkandet med avseende å löneställningen för extra konstaplarna vid flottans poliskår i Karlskrona A. Larsson och C. A. Carlsson innebär, att nämnda personer, vilka, från att hava uppburit avlöning i 2. lönegraden av löneplanen C i gällande officersavlöningsreglemente, på grund av den i enlighet med 1925 års försvarsbeslut viddtagna omorganisationen av flottans poliskår överförts till extra konstaplar, måtte, räknat från den 1 december 1928, få återinträda i tidigare innehavd löneställning. Enligt vad till utskottets kännedom kommit, föreligga liknande omständigheter beträffande extra konstapelns vid flottans poliskår i Stockholm J. Söderström. Beaktansvärda billighetsskäl hava synts utskottet tala för ett bifall till motionärens förslag, dock att det åsyftade medgivandet icke bör givas retroaktiv verkan utan avse tiden från och med den 1 juli 1929. Utskottet finner sig alltså böra föreslå, att förutnämnda extra konstaplarna vid flottans poliskår A. Larsson, C. A. Carlsson och J. Söderström må från och med den 1 juli 1929 uppbära avlöning i lönegraden C. 2 enligt vederbörligt avlöningsreglemente och likställas med de nu befintliga övertaliga poliskonstaplarna. I följd härav synes å staten för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ekle-siastikstat och flottans poliskår m. fl. antalet konstaplar å övergångsstat böra ökas från 18 till 21, medan ur staten torde utgå de beräknade ersättnin-garna till extra konstaplar i Karlskrona och Stockholm.

Vidkommande beräkningen av de under avlöningsanslaget upptagna sär-skilda anslagsposterna i övrigt har departementschefens förslag icke givit utskottet anledning till anmärkning i annat hänseende, än att den förordade arvodesförhöjningen till uppbördsmanen vid skjutbanorna vid flottans station i Karlskrona synts kunna begränsas till 600 kronor.

Beträffande departementschefens förslag att — på grund av förekomna anslagsöverskridanden — den enligt hittills tillämpade grunder beräknade summan under avlöningsanslaget måtte höjas med 400,000 kronor, får ut-skottet hänvisa till vad utskottet under lantförsvarets avlöningsanslag yttrat i motsvarande fråga. Medelsanvisningen under förevarande anslag torde för nästkommande budgetår därför böra begränsas till, i avrundat tal, 10,770,000 kronor.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och herr Törnkvists i Karlskrona motion II: 57

a) besluta,

att av de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogade förslag till stater följande skola äga giltig-het under budgetåret 1929/1930, nämligen: staten för flottans officerskår, underofficerskår, sjömanskår och skeppsgossekår, staten för kustartilleriets officerskår, underofficerskår och man-skap m. fl. samt staten för mariningenjörkåren, marininten-

denturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl., nämnda tre stater dock med av utskottet ovan angivna ändringar, staten för vid flottans sjukhus i Karlskrona anställd personal, staten för sjöfullföringsbefälhavare med biträden, staten för sjökrigshögskolan, staten för sjökrigsskolan, staten för marinens underofficersskolor ävensom staten för skeppsgosseskolorna,

samt att den för innevarande budgetår gällande staten för vid marinstabens anställd personal skall äga fortsatt tillämpning under budgetåret 1929/1930,

b) godkänna de i en vid samma statsrådsprotokoll fogad »Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.» under rubriken »A. Arvoden till ordinarie befattningshavare med avlöning från anslag under fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret, m. fl.» upptagna arvoden, dock med av utskottet ovan angiven jämkning,

c) minska ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl., nu 10,840,000 kronor, med 70,000 kronor till 10,770,000 kronor.

Avlöning,
rekrytering,
reskostnader
m. m.

6:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att dels godkänna de vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet samt för flygkåren och flygskolkåren att gälla under budgetåret 1929/1930,

dels ock öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m., nu 872,000 kronor, med 228,000 kronor till 1,100,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 208—224 av återopade statsrådsprotokollet.

Kungl.
Maj:ts
förslag.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 196 till 1928 års riksdag beräknades ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m. för budgetåret 1928/1929 sålunda:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor 794,188:—
B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband	» 15,820:—
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården	» 325:—
D. Felräkningspenningar, förslagsvis	» 1,000:—
E. Hyresbidrag åt visst underbefäl, förslagsvis	» 1,400:—
F. Anställningspenningar, förslagsvis	» 1,000:—
G. Gottgörelse för tjänstehäst	» 250:—
H. Ekiperingshjälp, förslagsvis	» 1,800:—
I. Vissa arvoden m. m., förslagsvis	» 9,830:—
J. Rekryteringskostnader, förslagsvis	» 3,500:—
K. Flygvapnets reservpersonal, förslagsvis	» 33,600:—

L. Avlöning till reservofficerare vid armén och marinen under tjänstgöring vid flygvapnet, förslagsvis	kronor	7,104: —
M. Rese- och traktamentspenningar, förslagsvis	»	21,000: —
N. Flyttningsersättning, förslagsvis	»	14,000: —
O. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare, förslags- vis	»	4,200: —
<u>Summa kronor</u>		909,017: —

Med hänsyn till uppkommande vakanser har nyssnämnda summa, 909,017 kronor, ansetts kunna minskas med 2 % till 890,837 kronor, varjämte avdrag gjorts med 18,700 kronor, motsvarande ersättning för tjänstebostäder. Återstoden, 872,137 kronor, har avrundats till 872,000 kronor och utgör det belopp, varmed anslaget upptagits i riksstaten för innevarande budgetår.

I anslagsberäkningen för budgetåret 1929/1930 ha tillkommit två nya anslagsposter, benämnda »tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m.» samt »dagarvoden till officerare, tjänstgörande i för intendenturpersonal avsedda befattningar». Anslaget har beräknats på följande sätt:

	Kronor.	Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:		
Officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet . . .	764 300	
1. flygkåren	33 600	
2. "	48 096	
3. "	55 992	
4. "	27 552	
Flygskolkåren	29 448	958 988
B. Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband	—	17 740
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården	—	325
D. Felräkningspenningar, förslagsvis	—	1 000
E. Hyresbidrag åt visst underbefäl, förslagsvis	—	1 600
F. Anställningspenningar å 50 kronor åt förslagsvis 25 volontärer	—	1 250
G. Gottgörelse för tjänstehäst	—	250
H. Ekiperingshjälp, förslagsvis	—	2 700
I. Vissa arvoden m. m., förslagsvis	—	15 370
J. Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m., förslagsvis	—	7 000
K. Rekryteringskostnader, förslagsvis	—	4 000
L. Flygvapnets reservpersonal, förslagsvis	—	29 900
M. Avlöning till reservofficerare vid armén och marinen under tjänstgöring vid flygvapnet, förslagsvis	—	7 104
N. Rese- och traktamentspenningar, förslagsvis	—	36 000
O. Flyttningersättning, förslagsvis	—	24 000
P. Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare, förslagsvis	—	12 000
Q. Dag arvoden till officerare, tjänstgörande i för intendenturpersonal avsedda befattningar, förslagsvis	—	700
Summa kronor	—	1 119 927

Vid beräkandet av anslagssumman hava från det belopp, vartill de olika anslagsposterna sammanlagt uppgått, tidigare avdragits 2 % med hänsyn till uppkommande vakanser i manskapsgraden. Flygstyrelsen har emellertid framhållit, att rekryteringen vid flygvapnet utfallit synnerligen väl, varför hittills endast hastigt övergående vakanser förekommit. På grund härav har flygstyrelsen ansett, att något vakansavdrag icke borde göras vid anslagsberäkning, och har departementschefen häruti instämt med flygstyrelsen.

Från förenämnda summa, 1,119,927 kronor, har alltså endast dragits ett belopp av 18,700 kronor, motsvarande beräknad ersättning för tjänstebostäder, varigenom anslagsbehovet för budgetåret 1929/1930 uppgår till 1,101,227 kronor, vilket avrundats till 1,100,000 kronor.

Beträffande de särskilda delarna av anslagsberäkningen torde utskottet få inskränka sig till att omförmåla följande.

Avlösningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater. Enligt det år 1925 fattade beslutet angående försvarsväsendets ordnande skulle flygvapnets uppsättning taga sin början under budgetåret 1926/1927, och vapnets organisation skulle vara fullt genomförd under budgetåret 1930/1931. Under övergångsåren borde organisationen givas en sådan omfattning, att första årets årskostnader uppginge till omkring 60 %, andra årets till 70 %, tredje årets till 80 % och fjärde årets till 90 % av femte årets årskostnader.

I överensstämmelse med den för 1925 års riksdag framlagda planen erhöll flygvapnets organisation under budgetåret 1926/1927 en omfattning, ungefär motsvarande 60 % av organisationens storlek efter fullbordad uppsättning av vapnet. Sedermera har emellertid avvikelse från nyssnämnda plan skett i så måtto, att organisationen under budgetåret 1927/1928 bibehållits i stort sett oförändrad, samt att utökningen av densamma under innevarande budgetår begränsats till att stanna vid omkring 70 % av den omfattning, vapnet efter fullbordad uppsättning avses att erhålla.

I skrivelse den 31 augusti 1928 har flygstyrelsen framlagt förslag till beräkning av utgifterna för flygvapnet under budgetåret 1929/1930. Flygstyrelsen har därvid utgått ifrån, att den ännu icke uppsatta 1. flygkåren — vars manskap för närvarande är fördelat å de redan organiserade förbanden — komme att uppsättas under nämnda budgetår. Inledningsvis har flygstyrelsen i sin nyssberörda skrivelse framhållit, att bristen på personal förorsakade tjänsten allvarliga olägenheter, varför styrelsen vid uppgörandet av sina anslagsberäkningar funnit sig böra förutsätta, att numerären vid de redan bestående förbanden icke minskades. Flygstyrelsen funne sig därför böra räkna med en utökning av organisationens omfattning från nuvarande 70 % till 90 % av omfattningen efter fullbordad uppsättning av flygvapnet.

Såsom framgår av det vid årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln, fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, yttrade departementschefen vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 4 januari 1929 av flygstyrelsens ifrågavarande framställning, att han funnit det vara nödvändigt att högst väsentligt reducera den av styrelsen beräknade kostnadssumman för flygvapnet under nästkommande budgetår. Med hänsyn härtill och då det syntes särskilt angeläget att i möjligaste mån tillgodose behovet av flygmateriel, kunde departementschefen i fråga om vapnets organisation under nämnda budgetår icke tillstyrka större utökning än till omkring 80 % av den omfattning, vapnet efter fullbordad uppsättning avsåges att erhålla. Avvikelse från denna princip hade dock i vissa hänseenden ansetts böra göras. Liksom flygstyrelsen räknade även departementschefen med tillkomsten under nästa budgetår av den hittills icke uppsatta 1. flygkåren. Med anledning av vad flygstyrelsen anfört rörande vikten av att numerären vid de redan bestående förbanden icke minskades, framhölls av departementschefen, att den utökning av personalstaterna för dessa förband, som han hade för avsikt att föreslå, till fullo motvägde den avsedda manskapsöverflyttningen från samma förband till 1. flygkåren.

I avseende å *staten för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet* tor nästkommande budgetår innebära departementschefens i detta sammanhang framlagda förslag följande.

Med anledning av 1. flygkårens uppsättning ökas personalstaten med en majorsbeställning. Antalet kaptens- och löjtnantsbeställningar, för närvarande 17 resp. 18, ökas till 19 resp. 22. Intendenturpersonalen utökas med en kaptensbeställning, avsedd för 1. flygkåren. Underofficersbeställningarnas antal ökas med en förrådsförvaltar-, två fanjunkar- och tre sergeantsbeställningar.

En ny flygingenjörbeställning av 2. graden tillkommer i anledning av 1. flygkårens uppsättning. Vidare tillkomma en verkmästare av 1. klassen, två tyghantverkare, en vapenhantverkare, en maskinist, en eldare av 1. klassen samt en förrådsvaktmästare. I avseende å vapenhantverkarna är att märka, att dessa redan i innevarande budgetårs stat ingå med hela det för vapnet efter fullbordad uppsättning avsedda antalet, fyra. En av dem är för närvarande placerad vid flygskolan, för vilken enligt den ursprungliga planen icke någon dylik beställning varit beräknad. Då emellertid ifrågavarande beställningshavare icke torde kunna undvaras vid flygskolan, och då från och med nästkommande budgetår en vapenhantverkare är erforderlig vid 1. flygkåren, har det synts departementschefen nödvändigt att å *staten* upptaga ytterligare en vapenhantverkarbeställning. Vad angår de för pensionerad personal avsedda befattningarna, har antalet befattningar för pensionerade underofficerare ökats från 14 till 16.

För närvarande finnes å *staten* uppförd en särskild anslagspost å 150 kronor för vikariatsersättning. Denna post har ansetts böra uteslutas ur *staten* och kostnaderna för vikariatsersättning bestridas av de för avlönande av ordinarie beställningshavare beräknade medel.

Vidkommande *manskapsstaterna*, har departementschefen tillstyrkt en av flygstyrelsen gjord framställning om ökning av sjukvårdspersonalen sålunda, att vid vardera av 1., 3. och 4. flygkåren avses 1 sjukvårdsfurir av 2. klassen samt 1 sjukvårdskorpral, vid 2. flygkåren 1 sjukvårdsfurir av 2. klassen samt 1 sjukvårdskorpral och vid flygskolan 1 sjukvårdsfurir av 2. klassen.

Beträffande manskapspersonalen i övrigt, är såsom förut nämnts det å 1. flygkårens stat upptagna manskapet för närvarande fördelat å de redan organiserade förbanden. För nästkommande budgetår, varunder 1. flygkåren avses att uppsättas, har å *staten* för denna kår upptagits ett antal manskapsbeställningar motsvarande 80 % av antalet sådana beställningar efter genomförd organisation. Övriga manskapsstater hava utökats med så stort antal beställningar, som erfordras, för att den nuvarande faktiska numerären vid de särskilda förbanden icke skall minskas i samband med den personalöverflyttning, som kommer att äga rum vid uppsättandet av 1. flygkåren.

Benämningen »flygskolan», vilken givit anledning till vissa olägenheter och misstag, har av praktiska skäl utbytt mot »flygskolkåren».

Arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband. I anslagsberäkningen för innevarande budgetår har under förevarande rubrik upptagits ett belopp av 15,820 kronor, sålunda beräknat:

för 2. flygkåren	kronor	3,180: —
» 3. »	»	3,180: —
» 4. »	»	2,700: —
» bestridande av läkarvården vid vissa skolor utom trupp- förbandens ordinarie förläggningssorter	»	5,500: —
till flygstyrelsens disposition	»	1,260: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>15,820: —</u>

I fråga om medelsbehovet för nästkommande budgetår har flygstyrelsen beräknat detsamma sålunda:

för 1. flygkåren	kronor	3,180: —
» 2. » , Hägernäs	»	3,180: —
» 2. » , Karlskrona	»	1,200: —
» 3. »	»	3,180: —
» 4. »	»	2,700: —
» skolor utom de ordinarie förläggningssorterna	»	5,500: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>18,940: —</u>

Beträffande läkarvården vid Hägernäs har flygstyrelsen särskilt framhållit, att man måste räkna med möjligheten av att annan läkare därstädes ej kunde erhållas än extra sådan mot ersättning jämlikt i kungl. brevet den 22 juni 1928 angivna grunder, medförande en kostnad av 9,125 kronor för år. Skillnaden mellan ovan angivet arvode och denna summa, (9,125 — 3,180 =) 5,945 kronor, borde därför jämväl uppföras under denna anslagspost, varigenom sammanlagda medelsbehovet bleve (18,940 + 5,945 =) 24,885 kronor.

Departementschefen har, vad angår läkarvården vid 2. flygkåren, ansett, att tillsvidare, i avvaktan på närmare erfarenhet, under förevarande rubrik allenast borde upptagas ett arvode å 3,180 kronor för en läkare å Hägernäs. De ytterligare medel, som kunde befinnas erforderliga för uppehållande av läkarvården å sistnämnda förläggningssort ävensom i Karlskrona, syntes under det närmaste budgetåret få av Kungl. Maj:t anvisas att utgå från den i det följande omförmälda anslagsposten för tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m. Med hänsyn härtill och då departementschefen icke i övrigt hade något att erinra mot flygstyrelsens beräkning av här ifrågasvarande medelsbehov, har förordats, att anslagsposten till arvoden för upprätthållande av läkarvården vid vissa truppförband upptages med [24,885 — (1,200 + 5,945) =] 17,740 kronor.

Hyresbidrag åt visst underbefäl. Förevarande anslagspost, som för budgetåret 1928/1929 beräknats till 1,400 kronor, har med hänsyn till utökningen av manskapskadern för nästkommande budgetår upptagits med ett till 1,600 kronor förhöjt belopp.

Anställningspenningar. Under denna rubrik har för innevarande budgetår upptagits ett belopp av 1,000 kronor, beräknat för förslagsvis 20 volontärer. För budgetåret 1929/1930 har anslagsposten i fråga beräknats för förslagsvis 25 volontärer till 1,250 kronor.

Ekiperingshjälp. För innevarande budgetår har beräknats ekiperingshjälp för fyra underofficerare till ett belopp av ($4 \times 450 =$) 1,800 kronor. För budgetåret 1929/1930 har motsvarande antal uppskattats till sex, vadan förevarande anslagspost upptagits med ($6 \times 450 =$) 2,700 kronor.

Vissa arvoden m. m. Förevarande anslagspost har för budgetåret 1928/1929 upptagits med 9,830 kronor enligt följande beräkning:

2. flygkåren (arvode åt en köksföreståndare)	kronor	210: —
3. » (» » » »)	»	210: —
4. » (» » » »)	»	210: —
Flygskolan (» » » »)	»	210: —
Juridiskt biträde vid flygstyrelsen	»	1,610: —
Föredragande i flygstyrelsen i ärenden angående hälso- och sjukvård	»	1,000: —
Tillsyningsman för flygfältet vid Barkarby	»	600: —
Tillsyningsman för flygetablissemangt å Fårösund	»	1,200: —
Uppbördsman för brevduveväsendet i Karlskrona	»	720: —
Kvinnlig ekonomipersonal med lön enligt av Kungl. Majt fastställd löneplan:		
Löner till 4 kokerskor, förslagsvis	»	3,360: —
För beredande av tjänstledighet åt extraordinarie personal samt till vikariatsersättning under sjukdom, förslagsvis ..	»	500: —
	<u>Summa kronor</u>	<u>9,830: —</u>

Sedan flygstyrelsen gjort framställning om att särskilda arvoden måtte tilldelas förrädsförvaltarna vid de centrala flygverkstäderna samt försvarsväsendets lönenämnd i avgivet yttrande tillstyrkt framställningen, har departementschefen i anslutning härtill föreslagit, att å förevarande anslagspost upptagas två arvoden à 900 kronor till förrädsförvaltarna vid de centrala flygverkstäderna.

Å denna anslagspost har vidare beräknats medel för arvode åt en köksföreståndare vid 1. flygkåren, 210 kronor, samt för avlöning åt en kokerska vid samma kår, förslagsvis 840 kronor, ävensom åt en sjuksköterska vid flygskolkåren, förslagsvis 1,290 kronor.

Slutligen har arvodet för en föredragande i flygstyrelsen i ärenden angående hälso- och sjukvård ökat från 1,000 kronor till 2,400 kronor eller med 1,400 kronor.

I enlighet med vad nu anförts har anslagsposten till vissa arvoden m. m. för nästkommande budgetår ökat med ($900 + 900 + 210 + 840 + 1,290 + 1,400 =$) 5,540 kronor till 15,370 kronor.

Tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m. Flygstyrelsen har framhållit, att i flera fall uppkommit behov att anställa tillfällig personal, för vars avlöning medel icke kunnat beräknas i samband med uppgörandet av flygstyrelsens anslagsäskanden. Med största sannolikhet komme detta att bli förhållandet åtminstone tillvidare under tiden för vapnets uppsättande och innan organisationen hunnit slutgiltigt utformas. Med hän-

syn härtill vore det enligt styrelsens förmenande lämpligt att under avlöningsanslaget uppföra en för ändamålet avpassad anslagspost, avsedd att användas för liknande ändamål som den under motsvarande anslag för armén uppförda anslagsposten till tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m. Styrelsen har upptagit detta medelsbehov med 10,000 kronor. Departementschefen har, med erinran om att under lantförsvarets och sjöförsvarets ordinarie avlöningsanslag beräknats särskilda poster å respektive 50,000 och 12,000 kronor för tillfälligt anställande av tjänstemän, oförutsedda utgifter m. m., uttalat, att han i likhet med flygstyrelsen ansåge det vara av behovet påkallat, att jämväl under flygvapnets avlöningsanslag upptoges en särskild anslagspost för ifrågakvarande ändamål. Det av styrelsen här för avsedda beloppet, 10,000 kronor, har dock synts departementschefen kunna reduceras till 7,000 kronor.

Rekryteringskostnader. Anslagsposten till rekryteringskostnader, vilken för innevarande budgetår upptagits med 3,500 kronor, har för budgetåret 1929/1930 ökats till 4,000 kronor eller till 80 % av det belopp, 5,000 kronor, vartill ifrågakvarande kostnader beräknats uppgå efter fullbordad organisation av flygvapnet.

Flygvapnets reservpersonal. Enligt 1925 års riksdags beslut rörande flygvapnets organisation skall för utbildning till fänrikar i flygvapnets reserv, avsedda att vid mobilisering tjänstgöra såsom flygare, årligen bland värnpliktiga studenter och likställda antagas erforderligt antal reservofficersaspiranter. Vid utnämning till fänrik i flygvapnets reserv skall utgå ekiperingshjälp med 750 kronor. Fänrik i flygvapnets reserv skall efter avslutad tjänstgöring erhålla en särskild gottgörelse av 1,000 kronor.

För bestridande av kostnaderna för flygvapnets reservpersonal har uti de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet efter genomförd organisation upptagits en anslagspost av 50,000 kronor. För innevarande budgetår har för ändamålet uppförts en anslagspost å 33,600 kronor. Anslagsposten har beräknats sålunda:

Ekiperingshjälp å 750 kronor till 18 reservfänrikar	kronor	13,500:—
Lön för 13 reservfänrikar i 2 månader å 222 kronor för man och månad	»	5,772:—
Rese- och traktamentsersättning å 100 kronor för man för 13 reservfänrikar	»	1,300:—
Gratifikation efter avslutad tjänstgöringsperiod som officer i reserven å 1,000 kronor för 13 reservfänrikar	»	13,000:—
	<u>Summa kronor</u>	<u>33,572:—</u>

eller, i avrundat tal, 33,600 kronor.

För budgetåret 1929/1930 har anslagsposten, i enlighet med flygstyrelsens förslag, beräknats till 29,900 kronor på följande sätt:

Ekiperingshjälp à 750 kronor till 6 reservfänrikar	kronor	4,500:—
Lön för 13 reservfänrikar i två månader à 222 kronor för man och månad	»	5,772:—
Lön för 6 reservfänrikar i fyra månader à 222 kronor för man och månad	»	5,328:—
Rese- och traktamentsersättning à 100 kronor för man för 13 reservfänrikar	»	1,300:—
Gratifikation efter avslutad tjänstgöringsperiod som officer i reserven à 1,000 kronor till 13 reservfänrikar	»	13,000:—
Summa kronor		29,900:—

Rese- och traktamentspenningar. Anslagsposten för rese- och traktamentspenningar har för innevarande budgetår upptagits med 70 % av det vid fullt genomförd organisation för ändamålet beräknade beloppet, 30,000 kronor, eller med 21,000 kronor.

Flygstyrelsen har anmält, att utgifterna å denna anslagspost, som för budgetåret 1927/1928 beräknats till 18,000 kronor, enligt vad räkenskaperna för nämnda budgetår utvisade, uppgått till 33,813 kronor 30 öre. Såvitt nu kunde bedömas, torde en nedgång av kostnaderna framdeles näppeligen vara att förvänta. Styrelsen hade därför kommit till den uppfattningen, att den ursprungliga grunden för anslagspostens beräkning vore ohållbar för en tillförlitlig behovsberäkning, vadan styrelsen funne sig icke längre kunna fasthålla vid densamma. Hittills vunnen erfarenhet gäve vid handen, att utgifterna under förevarande anslagspost bort i 1925 års plan upptagas med minst 50 % högre belopp än som skett.

Med anledning av vad flygstyrelsen sålunda anført har departementschefen funnit sig böra föreslå, att anslagsposten till rese- och traktamentspenningar för budgetåret 1929/1930 upptages med 36,000 kronor.

Flyttningersättning. Under denna rubrik har i anslagsberäkningen för innevarande budgetår upptagits 70 % av det belopp, 20,000 kronor, vartill kostnaderna för flyttningersättning uppskattats i de för 1925 års riksdag framlagda beräkningarna av utgifterna för flygvapnet efter fullt genomförd organisation, eller 14,000 kronor.

Även i denna del har, enligt vad flygstyrelsen meddelat, den ursprungliga kostnadsberäkningen visat sig ohållbar. En höjning med 50 % har jämväl här syns styrelsen befogad.

I enlighet härmed har anslagsposten till flyttningersättning av departementschefen ansetts böra för nästkommande budgetår ökas till 24,000 kronor.

Semester åt vid flygvapnet anställda arbetare. Även denna anslagspost, som för innevarande budgetår upptagits med 4,200 kronor, har syns vara avsevärt för lågt beräknad. I överensstämmelse med flygstyrelsens förslag har anslagsposten i anslagsberäkningen för budgetåret 1929/1930 uppförts med ett till 12,000 kronor förhöjt belopp.

Dagarvoden till officerare, tjänstgörande i för intendenturpersonal avsedda befattningar. Departementschefen har, med hänvisning till vad under staten

för marinintendenturkåren anförts, funnit sig böra föreslå, att under nu förevarande anslag uppföres en post å förslagsvis 700 kronor för bestridande av kostnader för dagarvoden å 4 kronor åt officerare, som förordnas att uppehålla för intendenturpersonal avsedda befattningar.

Beträffande anslagsposten »avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater», har den framlagda förslagsstaten för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet, vad personalberäkningarna angår, icke givit utskottet anledning till annan erinran, än att i följd av utskottets under avdelning I i detta utlåtande gjorda hemställan om avslag på Kungl. Maj:ts framställning rörande omorganisationen av försvarets centrala ledning och förvaltning antalet beställningar för regementsofficerare i lönegraden O. 4 (majors grad) bör minskas med 1 beställning till 5 och kaptensbeställningarna ökas med 1 beställning till 20 samt befattningen såsom sekreterare och kamrerare bör utgå ur staten. Vad angår den för närvarande å staten uppförda anslagsposten å 150 kronor för vikariatsersättning, vilken föreslagits att uteslutas, bör denna enligt utskottets mening tillsvidare kvarstå å staten. Utskottet förordar alltså godkännande av den ifrågasatta förslagsstaten med de sålunda angivna ändringarna. Vidkommande de upprättade personalstaterna för de fyra flygkårerna samt för flygskolkåren finner utskottet sig böra tillstyrka vad Kungl. Maj:t föreslagit. Den ändrade benämningen på sistnämnda kår får utskottet jämväl förorda.

*Utskottets
yttrande.*

Med avseende å de övriga särskilda anslagsposterna under avlöningsanslaget får utskottet, med anledning av vad som förekommit i samband med frågan om medelsberäkningen för upprätthållandet av läkarvården vid vissa truppförband, uttala, att utskottet vill förutsätta, att vid den löne reglering, som är avsedd att vidtagas i samband med dyrtidstilläggens inarbetande i de fasta löneförmånerna, det tages under övervägande, huruvida det icke bör vara ordinarie militärläkare vid en försvarsgren ålagt att fullgöra tjänstgöring för annan försvarsgrens räkning. Utskottet har vidare — i anslutning till utskottets under avdelning I intagna ståndpunkt — ansett, att den ifrågasatta höjningen av arvudet åt föredraganden i flygstyrelsen i ärenden angående hälso- och sjukvård icke bör för närvarande genomföras. Slutligen lära de föreslagna förhöjningarna av anslagsposterna till rese- och traktamentspenningar samt till flyttningsersättning kunna något begränsas, och vill utskottet för sin del tillstyrka, att dessa anslagsposter upptagas till 30,000 kronor, respektive 20,000 kronor.

I övrigt hava de framlagda beräkningarna under anslaget och vad departementschefen anført i sammanhang därmed icke givit utskottet anledning till något uttalande.

På grund av vad sålunda förekommit torde medelsanvisningen under förevarande anslag för budgetåret 1929/1930 böra bestämmas till 1,080,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) besluta, att vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 7 mars 1929 fogade förslag till stater för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet samt för flygkåren och flygskolkåren, förstnämnda stat med av utskottet ovan angivna ändringar, skola gälla under budgetåret 1929/1930,

b) öka ordinarie förslagsanslaget till avlöning, rekrytering, resekostnader m. m., nu 872,000 kronor, med 208,000 kronor till 1,080,000 kronor.

Stockholm den 21 maj 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, J. L. Widell, O. Bergqvist, J. Nilsson i Malmö, C. P. V. Nilsson i Gränebo, C. A. Carlsson i Gävle, C. I. Asplund, C. G. V. Hammarskjöld, J. G. Waller, E. A. Lundell, P. A. Bergström och I. Hj. E. Pauli;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, O. Olsson i Kullenbergstorp, P. M. Olsson i Blädinge, A. Å:son Törnkvist i Karlskrona, B. F:son Holmgren, E. J. Wigforss, S. Persson i Fritorp, O. Nilsson i Örebro, E. G. E. Eriksson i Stockholm, A. Danielsson, G. Persson i Falla och J. Jönsson i Revinge.

Reservationer:

av herrar Widell, Bergqvist, Nilsson i Gränebo, Hammarskjöld, Lundell, Olsson i Blädinge, Holmgren, Persson i Fritorp och Persson i Falla, som anført följande:

»De skäl, som av utskottet anförts för dess avstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag till omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning, äro enligt vår mening icke hållbara. Därest utskottet verkligen önskat komma till ett positivt resultat, hade otvivelaktigt möjlighet förefunnits att inom utskottet verkställa en sådan överarbetning av förslaget, att såväl kostnadssumman minskats som de olägenheter ur organisatorisk synpunkt, som utskottet anser föreligga, kunnat undanröjas. Efter de upprepade ingående utredningar, som verkstälts i frågan, synes det oss föga sannolikt, att en förnyad utredning skulle kunna leda till ett bättre resultat, än som kunnat ernås på grundval av det redan föreliggande materialet. Några närmare direktiv för en ytterligare utredning i frågan hava ej heller av utskottet blivit givna. Då vi anse en snar omorganisation av försvarets centrala ledning och förvaltning vara starkt av behovet påkallad, måste vi beklaga och ogilla det slut, vartill utskottet kommit»;

av herr Olsson i Kullenbergstorp.